

ч. 3 (191) 2018



ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ



Служба Батьківщині у пластовому розумінні — це також зусилля для здобуття якнайкращої громадської цінності одиниці, цінності, що її міряємо характером, силою волі, знанням, умінням жити і співпрацювати в спільноті, охотою підпорядковуватися власному проводові і своїй законній владі, вмінням узгодити свої особисті справи зі загальним добром і коли треба — підпорядкувати особисте загальному.

З наказу Команди СУПЕ з нагоди 35-ліття УПУ

Молитва учасників «Лісової Школи» ч. 60 на могилах Січових Стрільців. Маківка, 29 липня 2018 р.

Фото ст. пл. Остапа Сепика, ВБ



ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально.
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

3 (191) 2018

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛІЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВІДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

к. т.ч. Андрій СОВА
ст. пл. скоб Тарас ЩЕПАНЯК
ЧЛЕН РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. віпл. Маринка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦТВО ІЛЮСТРУВАННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ:

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Пушенко
а/с 198, м. Київ, 04111, Україна
luscshchenko@gmail.com
2 ділянки
Plastovy shliakh, Myron Babuk
739 0101 Kane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmykon@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

У ЖЕЛТІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
а/с 92, м. Кам'яні Плавні Львівської обл., 81400, Україна
тел. 047-941-2012
plast.shliakh@gmail.com
В НАСІСНОВІ:
Пластовий шлях, І. Онышкевич
13000, Блумінгтон, Огайо, 44100, США
тел. 419-749-1323
onyshkiv@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не є офіційною позицією організації Пласт.
Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими.
Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №3 (191) 2018
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію.
Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com
На першій сторінці обкладинки — комендант «Лісової Школи» ст. пл. скоб Ростислав Пужаковський, ЛЧ, та комендантка «Школи Булавних» ст. пл. віпл. Галина Стрипа, Бунт, під час міжаборової екскурсії скелями Довбуша. Уроцище Бубнище, 1 серпня 2018 р.
/ Фото ст. пл. Остапа Сепика, ББ.

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

- 5 **Юрій Леськів**
Забезпечити розвиток видання, а не навпаки

ОФІЦІЙНЕ

- 6 Повідомлення про скликання XX Зборів КУПО
7 Склад підготовчих комісій XX Зборів КУПО

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

- 8 **Старий Вовк**
Чи Пласт є справді скавтською організацією?

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

- 10 **Станіслав Андрійчук**
Пласт України: ми ростемо і змінюємося
- 13 **Тарас Іщик**
Історія про непересічних людей
- 16 **Романа Найдено**
Передаю тобі цю булаву як символ провідництва, краси і добра!
- 19 **Леся Бойко «Стежкам»** — 70
- 20 **Лариса Залеська Онышкевич**
Від «Стежок культури» до «Метаморфоз»
- 22 **Ольга Винницька, Оріся Марцюк**
3 нагоди року морського пластування — у Великій Британії
- 24 **Максим Бадік «Лісовій Школі»** — 60
- 29 **Наталія Зелінка ШБ**, навік полонив ти мене...

ДО ДИСКУСІЇ

- 32 **Роман Кучкуда, Лариса Радіон, Іван Спринь, Тарас Ференцевич, Борис Франкевич, Таня Яців-Жураківська**
Начальний Пластун для діаспори?
- 34 **Богдан І. Шулякевич** Про «Клуб Сеньйорів»

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

- 35 **Володимир Геншляк**
Про Католицьке Скавтство Європи — з Юлею Шняк

БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ

- 40 **Нестор Шуст**
Допомога пораненим воїнам України в Клівленді, Огайо

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

- 42 **Юрій Леськів**
Денис Угрин. Здобуті вершини

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

- 46 **Ольга Свідзинська**
Блаженний священномученик Омелян Ковч

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

- 48 **Олесь Юченко**
«Дипломатична історія України» Євгена Слабченка

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

- 50 **Андрій Сова**
Роман Шухевич — член 43-го пластового куреня
- 52 **Юрко Юзич**
Коротка історія пластової хустки

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

- 54 **Всеволод Соколик**
На честь видатного українця та ювілею СКУ

НА ВІЧНУ ВАТРУ

- 56 **Олександра Юзенів Братчик Надя**
- 57 **Марко Чуквінський, Юрій Юзич Олесь Криськів**



ФОТО СЕРГІЯ КОРОЛЬЧУКА

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

ЗАБЕЗПЕЧИТИ РОЗВИТОК ВИДАННЯ, А НЕ НАВПАКИ

По-особливому приємно розпочинати редакційну статтю з привітань і побажань. У першій декаді вересня одружилися авторка мистецького оформлення «Пластового шляху» ст. пл. вірл. Марічка Павлишак та приятель нашого видання, автор багатьох світлин, періодично друкованих в журналі, ст. пл. скоб Петро Задорожний.

Дорогенькі молодята, прийміть, будь ласка, від усієї редакції найщиріші зичення довгого і щасливого сімейного життя, в радості і спільних здобутках. Дякуємо вам за ваш внесок у розвиток пластової журналістики та ваші зусилля для того, щоб наші читачі з нетерпінням очікували кожне нове число «Пластового шляху».

Як і у попередні роки, зараз у різних пластових середовищах триває дискусія щодо нашого видання. Над цим розмірковують редакційний колектив, ГПБ та інші пластові провідники, читачі у різних краях. Це отримує відображення у листах до редакції, в думках під час різноманітних тематичних сходин, у спеціальному опитнику для читачів і в деяких публікаціях.

Сьогодні, коли налагоджено сталий вихід журналу у світ, а завдяки мистецькому оформленню надано йому привабливий і сучасний вигляд, можемо підсумувати дискусії та проаналізувати зміст «Пластового шляху».

Як писав в одній зі своїх статей багатолітній редактор видання пл. сен. Любомир Онишкевич, СМ, на різних часових відтинках ПШ виконував різні завдання: від журналу пластової думки до майже стовідсотково інформаційного видання. Що ж маємо під цю пору? Адже зміст журналу формується часом і потребами. Існуємо під патронатом Головного Проводу, тож без рубрики «Офіційне» не обходимося. Поширюємо інформацію й основні рішення ГПБ, ГПР та створених ними комісій, що є зобов'язуючими для всіх країв.

Рубрика «З пластового життя» наразі найбільша за обсягом і здебільшого інформаційна. Даємо поживу читачам у вигляді поточної інформації про пластування по різних краях. Щоправда, аби уникнути подібності до виключно інформаційних пластових інтернет-ресурсів, просимо авторів про дещо більші за обсягом публікації з елементами аналізу, порівняння тощо.

Часом чуємо, що «Пластовий шлях» змінився не на краще, пише лише про табори, багато фотоілюстрацій, розрахований ледь не на старше юнацтво. Так воно не є, хоча старше юнацтво знає про ПШ, ба навіть часом надсилає статті. Чому так? Вже довгий час друковане періодичне видання для УПЮ відсутнє. За намаганнями бути мега-сучасними і все, друковане на папері, перевести в інтернет (бо, мовляв, дешевше і зручніше) ми втратили і паперову, й електронну версії журналів: в мережі уже не бачимо «Юнак» чи «Юнацтво». Мабуть, відповідним діловодам вартувало б обговорювати це питання. «Пластовий шлях» ставить перед собою певні цілі і не має можливості забезпечити майданчик, ска-

жімо, для УПЮ. Для юнацтва мала б діяти окрема команда пластових журналістів, і для юнацьких виховників в тому числі. Це ж стосується й УПН. Маю на увазі періодичні методичні видання, покликані допомогти виховникам. Згадаймо хоча б чудовий журнал «В дорогу», за числами якого шукають і сьогодні, бо по багатьох роках залишились актуальними.

Повертаючись до завдань «Пластового шляху», варто сказати про генерування пластової думки. Маємо намір щоразу більше наповнювати цікавими матеріалами рубрику «До дискусії». З регулярною появою журналу повернулася й довіра читачів і дописувачів, бажання писати на часом гострі дискусійні теми.

Низка інших рубрик теж створює сьогоднішнє оригінальне лице журналу. Скажімо, статті з рубрики «Бути вірним Україні» на конкретних прикладах показують одну зі сторінок різносторонньої пластової діяльності в час російсько-українського збройного протистояння.

Рубрики «Пластова колекція» чи «Пластова історія» — це статті, написані фахівцями спеціально для ПШ, тож колу наших читачів дають додаткові знання чи відомості.

У доволі щільному інформаційному просторі дбаємо про те, щоби знаючий читач шукав саме наше видання. Для прикладу — рубрика «Пластові постаті». Маю на увазі статті пл. сен. Богданни Блаженко Титли, ПС, у співпраці з пл. сен. Ольгою Свідзинською, про Князів Церкви — пластунів. У числах «Пластового шляху» за три роки ми розповіли про єпископів, що були великими прихильниками чи й членами Пласту. Цей матеріал міг би увійти в окрему книжечку. До речі, у 2009 році за ініціативи пл. сен. Ярослави Рубель, ПС, обговорювалося питання про публікацію розділу про видатних пластунів в «Альманаху 100-ліття Пласту». Однак за браком часу і за відсутності матеріалу в повному обсязі це не вдалося зробити. Тепер, коли «Пластовий шлях» висвітлює дану тему, розпочинаємо розповідь про визнаних Церквою мучеників.

Різні думки читаємо про рубрику «На Вічну Ватру». Ми таки залишаємо її в журналі. Адже цим не лише віддаємо останню шану нашим подругам і друзям. Це також наш окремий внесок у поширення відомостей в ділянці історії Пласту в іменах.

Не хочемо виглядати архаїчними та, в час інтернету і сучасних технологій, ратувати лише за журнал, друкований на папері. Маємо намір максимально усучаснити «Пластовий шлях», поступово перейшовши й на мережу. Вважаємо, що за таких умов забезпечимо розвиток видання, а не навпаки.

Редакція журналу складає щиру подяку пл. сен. Володимирові та Ірмі Пилишенкам з Рочестера, Нью-Йорк, за дар в сумі 1000 доларів на фонд «Пластового шляху».



конференція українських пластових організацій

Австралія – Аргентина – Великобританія – ЗСА – Канада – Німеччина – Польща – Україна

ОФІЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО СКЛИКАННЯ XX ЗБОРІВ КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Головна Пластова Булава повідомляє, що XX Збори КУПО відбудуться від 30 жовтня до 3 листопада 2019 року в Німеччині.

За організацію КУПО XX відповідає пл. сен. Оксана Микитчак, ПС. Статут КУПО вимагає, щоб Головна Пластова Булава за один рік перед Зборами проголосила час і місце їх проведення та поклікала всі підготовчі комісії Зборів. Нам вдалося це зробити за 16 місяців перед Зборами! Додаємо список усіх підготовчих комісій КУПО. Подальші інформації будемо надсилати згідно зі всіма вимогами Статуту КУПО.

Звертаємося до голів усіх підготовчих комісій КУПО з проханням розпочати роботу тепер, щоб максимально опрацювати всі необхідні матеріали і виготовити проекти резолюцій та рекомендацій. Рекомендуємо всім прочитати Статут КУПО.

Номінаційна комісія має окремі напрямні від Головної Пластової Ради, що відповідає за її покликання. Головна Пластова Булава найближчим часом надішле проект Правильника нарад комісій КУПО. Просимо всі Крайові Пластові Старшини розпочати процес підготовки та ознайомитися із тим, як делегати мають працювати в часі Зборів КУПО. Зокрема, делегати Зборів КУПО мають бути добре ознайомлені з усіма справами, читати всі інформації, що виходять від кожної комісії чи від Головної Пластової Булави. Всі інформації будемо розміщувати на мережевій сторінці ГПБ — КУПО XX.

Якщо вам потрібно проконсультуватися щодо відповідальності делегатів вашого краю в часі КУПО, Головна Пластова Булава готова провести окремі сходи-курс. Будьте уважними і читайте все, що Вам надсилається.

СКОБ!

Голова Головної Пластової Булави
пл. сен. кер. Марта Кузьмович, Гр.

СКЛАД ПІДГОТОВЧИХ КОМІСІЙ XX ЗБОРІВ КУПО

30 жовтня — 3 листопада, 2019

РЕЗОЛЮЦІЙНА

Голова — Леся Федоренко
Австралія — Наталя Зелінка
Аргентина — Андрій Василик, СМ
Велика Британія — Ростислав Добош, ЦМ
Канада — Віра Чайковська, L
Німеччина — Оксана Микитчак, ПС
Польща — Олена Боднар
США — Христя Кохан, Гр
Україна — Микола Музала, ЛЧ

СТАТУТОВА

Голова — Михайло Дворак
Австралія — Оля Дудинська, ЧМак
Аргентина — Ксеня Балук
Велика Британія — Ела Панків
Канада — Ганя Шиптур, Гр
Німеччина — Борис Франкевич, V
Польща — Володимир Базарко, ЧК
США — Марко Бей, ЛЧ
Україна — Андрій Бабич, ОЗО

ФІНАНСОВА

Голова — Богдан Савицький
Австралія — Пилип Ботте, ЛЧ
Аргентина — Адріана Хам
Велика Британія — Марта Муляк, ЧХ
Канада — Олена Цоба, Тис
Польща — Ірина Борушак, А
США — Арета Куріца, ЛМ
Україна — Оля Герус, ЧоК

ВИДАВНИЧА

Голова — Сергій Юзик
Австралія — Михайло Квас, КО
Аргентина — Мар'яна Андрусак, Верх
Велика Британія — Анатолій Тарковський, ОХ
Канада — Мирон Пеняк, ПБ
Німеччина — Юрій Леськів, СМ
Польща — Богдан Колос, КВ
США — Зоряна Ставнича, Гр
Україна — Неоніла Наконечна

НОМІНАЦІЙНА (скликає ГПР)

Від ГПР — Дарія Ковч-Якубович, ПС, США
Від ГПР — Марко Савицький, КВ, Україна
Від ГПБ — Дарія Горбай, Тис, Канада
Від ГПБ — Назар Зелінка, ОЗО, Україна
(має скликати перші сходи — доручення від ГПР)
Австралія — Мирон Спольський, ВБ
Аргентина — Юрій Назарик, СМ
Велика Британія — Ярема Кучинський
Канада — Руслан Трач, V
Німеччина — Андрій Спех, V
Польща — Арсен Луковський, ВБ
США — Юрій Гук, ВБ
Україна — Андрій Ребрик, ЦМ

ВЕРИФІКАЦІЙНА-МАНДАТНА

(буде оформлюватися з часом)
Голова — Рома Зубенко, Гр, Німеччина

УЛАДОВІ З'ЇЗДИ-РАДИ

Мають покликати всі підготовчі комісії для Уладів
Перевірити зміни до Правильників /програми з'їздів

ГБ УПН — Орлиний Крут — Юля Жданович, ДК
ГБ УПЮ — Скобиний Крут — Катруся Долішна
ГБ УСП — Загальний З'їзд УСП — Наталя Зелінка
ГБ УПС — Велика Рада УПС — Рома Зубенко, Гр

ЧИ ПЛАСТ Є СПРАВДІ СКАВТСЬКОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ?

Більше як сто років тому д-р Олександр Тисовський та інші засновники нашої організації прийшли до переконання, що українському народові потрібна сильна і багатогранна організація молоді. На західних українських землях в цей час вже існували різні організації, наприклад, «Січі» і «Соколи», де молодь мала можливість займатись спортом і тіловихованням. Але не було багатогранної організації, де б ми могли виховати сильних, розумних, здібних в усіх ділянках життя молодих українців.

Найбільш відповідний зразок засновники знайшли в Англії, де лорд Бейден-Поуелл саме створив скавтінг. Нова організація виглядала привабливою, і не лише нам, а й багатьом іншим народам, які почали творити подібні організації в своїх державах. Так з'явилися скавтіngи в багатьох країнах. На взір англійського скавтіngу організували й Пласт.



ФОТО АРТЕМА ЖУКОВА

По Першій світовій війні Пласт розвивався в Галичині, на Волині, на Закарпатті, — де тільки на це була політична можливість. Окупанти намагалися його знищити, бо розуміли його великий потенціал для українського самостійницького руху. Але — в тій формі чи в іншій — Пласт проіснував аж до кінця Другої світової війни, по війні розвинувся в таборах українських біженців, а далі поміж поселенців в різних країнах світу. Наприкінці століття, по звільненню України з російського ярма, Пласт повернувся на рідні землі, в Україну, де скоро вкорінився, як прекрасна квітка по жорстокій бурі.

В міжчасі скавтові організації розвивалися в майже усіх більш-менш демократичних країнах світу. Поодинокі організації почали між собою співпрацювати, уряджувати спільні зустрічі, так звані «Джемборі». Створилась всесвітня скавтська організація (СОСР).

Пласт від самого початку бажав приєднатися до цього міжнародного скавтського руху. Однак до міжнародної скавтської організації могли належати лише рухи із незалежних країн. Б'юро не хотіло мати клопотів з політикою: бо ж, очевидно, поневолювачі не бажали, щоб на їхніх територіях працювали організації, які б виховували вірність до когось іншого замість владної держави. А світовій скавтській організації не важна була справа якоїсь справедливості чи світового братерства. І жоден аргумент їх переконати не міг. Рішення було тверде і невідкличне: лише організації державних народів могли стати членами Світового Скавтового Б'юро.

У 1991 році Україна стала самостійною і незалежною, на її території відновився Пласт. Ми могли старатися стати членом світового скавтінгу, що відразу ж і зробили. Але Скавтське б'юро не поспішало нас приймати. Вони постійно знаходили якісь застереження, вимоги, причини, чому вони «не можуть» (себто не хочуть) приймати Пласт до світової скавтової організації. Як лише ми відповіли на одні вимоги, з'являлись нові. Наші представники їздили на зустрічі і засідання з ними, але їхні вимоги неможливо було задовольнити.

Ми в той час не розуміли, в чому справа, хоч підозрювали, що це через пацифістично-соціалістичні настрої, що панували в Західній Європі.

Але врешті стало зрозуміло, що труднощі створювали наші політичні вороги, зокрема росіяни, колишні «советчики». Навіть представником, якого СОСР призначив на регіон так званої Євразії (на території колишнього ССРСР), став комсомолец і, правдоподібно, працівник КГБ.

Тепер, з перспективи 2016-18 років, стає зрозумілим: російська розвідка застосовувала ті самі методи, що й тепер використовує, щоб творити закордон в Америці і в Західній Європі, по цілому світі. Росія тоді виробляла й удосконалювала нову підрибку техніку, а ми були для них однією з «експериментальних лабораторій».

Нам таки не вдалося прилучити Пласт до світового скавтінгу, хоча спроби тривали аж до перших літ XXI століття. Ми дуже сильно хотіли стати визнаними світом як окрема країна — Україна та її скавтінг.

У той час Україні запропонували хитру розв'язку справи: створити Національну організацію скавтів

України (НОСУ), до якої могли б належати поодинокі пластуни (не організація). Пласт спершу співпрацював з НОСУ, але це нікого не задовольняло, тож наші контакти з НОСУ з часом завмерли (ми думали, що зможемо цю організацію зробити більш патріотичною, але це не вдалося. Ми розвинули інші, нові цілі й зацікавлення, зокрема, Пласт дуже глибоко увійшов у справи національної самооборони і підтримки Збройних Сил у війні на Донбасі.

МИ Й ДАЛІ НАЗИВАЄМО СЕБЕ «ПЛАСТ-СКАВТІНГ», АЛЕ НЕ ЗАВДЯКИ ЯКІЙСЬ ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ ПРИНАЛЕЖНОСТІ, А ТОМУ, ЩО ПЛАСТ ПОВБУДОВАНИЙ НА ВЗІР АНГЛІЙСЬКОГО СКАВТІНГУ. НАША ПРОГРАМА І СТИЛЬ ДІЇ СЬОГОДНІ НЕ Є ЧИСТО «СКАВТОВИЙ».

Пластуни розкинені по цілому світі, велика кількість з них поза нашим материком. Наша головна ціль — виховати українських дітей і молодь на добрих, патріотичних, щирих українців.

Що б сталося, якби наші представники пішли на всі уступки і погодилися з домаганнями СОСР-у?

Почнімо від нашої відзначки, скавтової лілейки, переплетеної українським тризубом. Пригадую, як представники СОСР-у виступили проти неї: «А що це таке? Це не є правильна скавтова відзнака».

А як були б ставилися провідники скавтінгу до Пластової Присяги, яка вчить нас «Бути вірним Богові і Україні»? Не думаю, що це було б їм сподобалося, бо ж українськість вони старались би викоринити з програми пластової організації. А події часу, зокрема наступ наших північних сусідів на українські землі, зробили потребу патріотичного виховання в Пласті konieczністю часу.

Були також застереження проти загального вживання української мови в Пласті, на основі засади, що всі мешканці України повинні мати змогу вживати ту мову, яку вони вживають щодня. Це витворило б потребу російськомовних гуртків, роїв чи куренів, що було б ділило нашу організацію.

Згідно із практикою скавтінгу, членами Українського Скавтінгу могли б тоді бути лише особи, які стало проживають на території Української держави. Ніяких членів, які живуть в українських поселеннях в світі, не було б можливо мати.

Я думаю, що те, що тут описане, дуже правдоподібно могло б статися. Тоді наслідки нашого прийняття СОСР-ом до світової скавтської організації в 1990-их роках були б досить негативні.

Можливо, що пізніше умови могли б змінитись — світовий скавтінг і СОСР від того часу вже дуже змінилися. В Росії скавтінг не дуже прийнявся, тож Кремль вже не має сьогодні такого сильного впливу на світову скавтську організацію, як у 1990-их роках. Світовий скавтінг взагалі у світі досить послабився.

Але я все-таки думаю, що це було небезпекою для Пласту, яку ми, на щастя, успішно оминули. Сьогодні ми вільні й незалежні, а Пласт працює активно на добро народу і вільної Української держави.

/ Старий Вовк



ПЛАСТ УКРАЇНИ: МИ РОСТЕМО І ЗМІНЮЄМОСЯ

пл. сен. СТАНІСЛАВ АНДРІЙЧУК, ЦМ, голова КПС України

МАЛЕНЬКИМИ КРОКАМИ ДО ВЕЛИКИХ ЗМІН / Кир Борис Гудзяк

Від початку 2018 року виконавчий орган Пласту України — Крайова Пластова Старшина (КПС) — розпочав деяку реорганізацію своєї роботи. Чому? Ми нарешті «доросли» до реалізації давньої мрії — зробити Пласт справді всеукраїнською організацією, яка покриє своєю мережею усі міста та містечка України. Тому у цій статті спробую пояснити, які причини спонукали до змін у роботі команди КПС, що ми вже зробили на шляху до втілення мрії і що ще плануємо зробити найближчим часом.

Важливо розуміти, які передумови склались у 2017 році і що, власне, змусило Крайовий провід Пласту України розпочати зміни в діяльності КПС. Першим сигналом стало банкрутство банку «Хрещатик», де зберігав кошти Благодійний Фонд Богдана Гаврилишина (далі — Фонд). Через банкрутство банку Пласт втратив 45 % річного бюджету, оскільки значну частину проєктів, утримання офісу та зарплати працівникам з 2011 р. надавав саме Благодійний фонд Б. Гаврилишина. Варто зазначити, що підтримка Фонду значно підсилила роботу офісу КПС і дозволила досягнути росту чисельності організації за ці роки майже на 70 %.

Ще одним «підводним каменем» фінансової ситуації Пласту є співпраця з державними органами. Так, у 2017 році з державного бюджету на пластові заходи було виділено 5 млн гривень. Проте ці кошти можуть бути використані лише на певні статті витрат: харчування, проживання, транспорт, канцелярські товари, поліграфія. Оскільки оплата за адміністрування цих коштів не входить в перелік дозволених статей витрат, Пласт повністю робить це власним рахунком. Окрім того, це відчутно навантажило і без того не дуже чисельний склад КПС, що нараховував лише 5 працівників.

Таким чином з 2017 року перед центральним офісом Пласту постав один з найсерйозніших викликів за всі роки існування — робота над фандрейзинговою стратегією Пласту. Зауважу, що до 2018 року Пласт України не мав програми залучення коштів, і лише цього року організація зробила перші самостійні кроки в напрямку досягнення фінансової незалежності. Серед перших заходів, зокрема, було проведення благодійного вечора у Києві (стаття про цю подію з'явилась у минулому випуску «Пластового шляху»).

Ще одним проєктом, який покликаний не тільки зібрати кошти, а й розпочати довгострокову співпрацю як з бізнесом, так і з українцями, є проєкт на Спільнокошті. Цим проєктом ми заявили, що прагнемо досягнути фінансової незалежності Пласту. В той же час він має інше важливе значення, оскільки саме за допомогою Спільнокошту ми прагнемо поширювати Пласт рівномірно по всій Україні. Першими нашими кроками є розвинути міста обласного значення Південної та Східної України, зокрема, Херсон, Чернігів (з 0 до 150 пластунів), Миколаїв, Суми, Кропивницький, Запоріжжя (з 8 до 200 пластунів), Одеса (з 37 до 300 пластунів). Це дозволить охопити пластовими програмами вже за перший рік близько 1500 ді-

тей східних та південних областей України. Зазначу, що мовна риторика вже не є завадою для поширення та розвитку Пласту на Сході та Півдні. На ситуацію вплинули військові події в країні, через які спостерігається підняття рівня патріотичності в Україні. Загалом, щоб виконати перший етап цієї програми, нам потрібен 1 млн гривень, і це для нас є неабияким викликом. Проект Пласту на Спільнокошті закінчується в жовтні 2018 р. Ознайомитися та підтримати проект можна тут:

<https://biggggidea.com/project/plast/>

Відсутність системи фінансової незалежності та фандрейзингової політики Пласту підштовхнула відновити діяльність Опікунської Ради Пласту 2017 р. Потрібен був досвід та поради експертів, що змогли б допомогти вийти із ситуації, що склалася. На першій же нараді спробували визначити основні виклики організації та напрямки подальшої роботи Пласту в Україні. Найбільшим досягненням стало визначення Крайовим проводом Пласту подальшої діяльності як такої, що спрямована на розвиток та підсилення управлінських сил організації.

ЗАГАЛОМ ВИЗНАЧЕНО ТАКІ ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ПЕРЕД ПЛАСТОМ УКРАЇНИ НА СЬОГОДНІ:

1. Активне зростання чисельності Пласту по всій Україні, відповідно, «черги» на вступ до Пласту дітей 6-15 років у більших осередках. Пласт України сьогодні нараховує 7830 пластунів/-нок у 137 осередках (містах). Для охоплення всіх бажаних вступити в Пласт потрібно створити ще близько 100 виховних частин (курнів, гнізд).

2. Зросла кількість пластових виховних частин (сьогодні це близько 200 курнів та гнізд). Відповідно, виникла адміністративна криза через збільшення об'єму інформації, на обробку якої потрібно більше адміністраторів.

3. Пряма державна фінансова підтримка (яка у 2017 р. склала 5 млн грн.) на проведення заходів, яка потребує належного адміністрування і звітності, а також перспектива залучення більшої суми.

4. Запит на створення і підтримку осередків Пласту в Центральній, Південній та Східній Україні.

5. Завдання підтримки Пласту в діаспорі у майже половині країн ЄС та діючих гуртків у Південній Африці та Китаї.

6. Потреба у забезпеченні пластових виховників належною методичною підтримкою для проведення занять.

На той час, як уже згадувалося, управлінсько-виконавча група центрального офісу Пласту налічувала 5 працівників, які мали «вистояти» проти цих викликів. Нечисельний людський ресурс не давав змоги опрацювати усі запити, питання та проблеми, що потребували розробки, обговорення та впровадження, а тому часто від-

кладалися у часі. Таким чином, гостро постало питання розширення центрального офісу Пласту.

Під час засідання Опікунської Ради у червні Кир Борис Гудзяк підкреслив, що 5 осіб не може вивести організацію, що налічує 7 тис. членів, на кращий рівень, а може лише підтримувати існуючий стан справ. Саме тому влітку 2017 року спільно з Опікунською Радою Пласту та Крайовою Пластовою Радою розпочалася робота над змінами та реорганізацією офісу КПС, де головною метою було створити офіс розвитку Пласту, який буде працювати над проривами та успіхами організації.

ЯКІ Ж ПЕРЕВАГИ НОВОГО ОФІСУ ПЛАСТУ В УКРАЇНІ?

Принцип роботи нової команди полягає в тому, що нова структура офісу дасть нам змогу налагодити один наскрізний процес роботи з членством. Зокрема, уся робота центрального офісу Пласту зосереджена в 5 напрямках (відділах), що працюють єдиним ланцюжком на розвиток організації:

Комунікаційний напрям, що інформує широкий загал про діяльність Пласту, про можливості, які член організації може отримати в Пласті.

Напрямок залучення дорослих та розвитку осередків, що продовжує роботу із залученими волонтерами, допомагає дорослим адаптуватися в своїх осередках (через програму менторства), інформує про можливості в Пласті та допомагає у створенні нових та розбудові існуючих осередків.

Виховний напрям, «переїнявши естафету», опікується питаннями мотивації та навчання усіх волонтерів, незалежно від моменту приходу їх в організацію.

Фінансовий напрям — це напрям, що покликаний підтримувати усі інші напрями в їхній неперервній та сталій роботі.

Система E-Plast — це система реєстрації всіх пластунів в Україні онлайн, що, окрім іншого, розроблена з метою обробки та зберігання усієї звітності пластових виховних частин.

Великою перевагою нового центрального офісу Пласту є те, що на відміну від попереднього складу КПС, керівниками напрямків є професіонали, що мають своє бачення розвитку напрямків, запропонували програми, за якими працюють, і кількість працівників відділів не обмежується однією людиною, а залежить від обсягів роботи, що необхідно виконати для успішної діяльності організації.

ЩО НАМ ВЖЕ ВДАЛОСЯ ЗРОБИТИ?

Розробили фандрейзингову політику Пласту на наступні 3 роки і вже втілюємо її в життя (Благодійний вечір, Спільнокошт, працюємо над створенням фонду Ендавмент Пласту в Україні).

Активно працюємо над загальною Стратегією Пласту (вже провели перші стратегічні сесії із залученням провідних експертів України в цьому напрямку). В листопаді 2018 року Крайовий Пластовий З'їзд буде присвячено обговоренню Стратегії Пласту на 2019—2021 рр.

Налагодили ефективну співпрацю з Міністерством освіти і науки України щодо освоєння державної фінансової допомоги в розмірі 5 млн грн. Досягненням цього року стало те, що було розширено території на Схід та Південь, де підтримуються пластові акції з державного бюджету.

В напрямку залучення волонтерів вже створено нові осередки на Сході і Півдні: Харків, Кривий Ріг (Дніпропетровська обл.), Мелітополь (Запорізька обл.), Миколаїв. Зараз працюємо над відновленням Пласту у містах Херсон, Одеса, Кропивницький. Ведеться робота над створенням мобільного додатку Пласту для дорослих, який у вигляді гри допоможе швидко адаптуватись у пластовому середовищі. Планується запустити школу для адміністраторів в Пласті, щоб готувати гарних керівників осередків для молоді від 16 років.

Напрямок комунікацій розпочав роботу над створенням комунікаційної стратегії Пласту. Їм вже вдалося збільшити кількість читачів сторінки Facebook Пласту, збільшилася кількість реєстрації дорослих через кнопку «Зголошення» на сайті Пласту. Планується поширити проведення зустрічей молоді з успішними пластунами, громадськими діячами (PlasTalks) на всю Україну.

Виховний напрям активно працює над розробкою методичних посібників для роботи з новацтвом та юнацтвом, що матимуть докладний опис кожного заняття для дітей різного віку. Ведеться підготовка спільних проєктів з Міністерством соціальної політики та Міністерством екології України. Важливим досягненням цього напрямку є те, що певні області України вже активно впроваджують пластову виховну методику в позашкільну освіту.

—”—

**ТОЖ, ЯК БАЧИТЕ, МИ ЗРОБИЛИ
ПОКИ ЩО НЕ ТАК І БАГАТО,
АЛЕ ЦЕ ТІ ПЕРШІ КРОКИ, ЯКІ
ДОПОМОЖУТЬ НАМ ВПЕВНЕНО
КРОКУВАТИ ДО ПОШИРЕННЯ
ПЛАСТОВОЇ ІДЕЇ ЯК ПО ВСІЙ
УКРАЇНІ, ТАК І ПО СВІТУ. І В
ЦЬОМУ, ДРУЗІ, НАМ ПОТРІБНА
УСЯ ВАША ПІДТРИМКА ТА
РОЗУМІННЯ.**

Члени Крайової пластової старшини України
/ Фото Костянтина Гончара



Провід Пласту в Україні: члени КПр, КРК та КПС
/ Фото Костянтина Гончара





ІСТОРІЯ ПРО НЕПЕРЕСІЧНИХ ЛЮДЕЙ

ст. пл. скоб ТАРАС ІЩИК, ЛЧ,
референт Кадри виховників КБ УПЮ України,
секретар оргкомітету Премії активних діячів УПЮ «Непересічні»

Митрополит Андрей свого часу казав: «Тихою та невтомною працею любіть Україну». Авторитет Митрополита беззаперечний, і ми не можемо з цим не погодитися. Так і працюють інструктори, виховники, провідники Пласту — тихо і невтомно. Але теперішній час диктує нам свої вимоги. Молоді і перспективні пластуни не завжди надихаються прикладами Івана Чмоли, Петра Франка, Юрія Старосольського, Олександра Тисовського, Северина Левицького, чиї імена заслужено посіли своє гідне місце в історії Пласту та в численних томах пластових книг. Зараз молодь потребує реальних авторитетів, живих прикладів до наслідування, до яких можна підійти, поговорити з ними, а головне — надихнутися їхніми щоденними подвигами.

Як на мене, будь-який виховник чи виховниця, які гідно виконують свій пластовий обов'язок, — це вже приклад до наслідування. Однак не кожен виховник чи інструктор розповідає про те, що він зробив для Пласту та України. Це і не є їхнім завданням. Це наша робота.

Цього року Крайова Булава УПЮ, в якій я маю честь працювати, вирішила заснувати премію для активних діячів УПЮ «Непересічні». Це своєрідне громадське голосування за кандидатів у різних номінаціях від пластового суспільства. Перше бажання, яке керувало нами, — подякувати людям, які творять Пласт щодня: роблять його яскравою пригодою, допомагають юнацтву рости та ставати

кращими, ширять пластову ідею там, де це надзвичайно важливо. Друге — це «витагнути на поверхню» історії цих людей. Адже люди великих справ зазвичай скромні та рідко заявляють про себе, тому це мали би зробити інші.

Конкурс мав 5 номінацій: «Адміністрування» (в яку подаються референти, що працюють для УПЮ), «Суспільна діяльність» (для осіб, які багато роблять для позапластової спільноти і працюють для УПЮ), «Тренерство і менторство» (для тих, хто організовує численні вишколи виховників, патрує нові осередки), «Розвиток спеціалізацій» (для тих, хто працює для розвитку спеціалізаційного пластування та заохочує до цього юнацтво) та «Виховницька діяльність».

Зголошувати кандидатів в номінації могли будь-які групи пластунів та непластунів: гуртки та курені УПЮ, батьки юнацтва, Пластприят, групи старших пластунів чи сеньйорів та просто небайдужі до Пласту люди. Всього було зголошено 23 номінанти та номінантки з 8 осередків. Найбільше кандидатів було в номінації «Розвиток спеціалізацій» — 18 старших пластунів та старших пластунок.

Метою конкурсу було не визначити найкращих, а прочитати історії про них, оскільки виборець голосував саме за історію про ту чи іншу особу — історію, яка мала б надихати молодь до наступних подвигів та давала б можливість розповісти про справи тієї чи іншої людини.

Отож, на здобуття премії були зголошені справді непересічні люди. Всі вони роблять дуже багато для розвитку Пласту в своїх осередках, жертвують своїм часом, фінансами, роботою і всім, чим тільки можуть, задля вищої цілі. Тож завданням організаторів було розповісти про них на всю Україну, щоб кожен і кожна перейнялися їхніми історіями пластування, їхньою «тихою і не-втомною працею».

Участь в голосуванні на веб-сайті <https://peperesichni.firebaseio.com/> та на сторінці КБ УПЮ у Facebook взяло 525 осіб, що віддали 1341 голос за кандидатів (у кожній номінації можна було проголосувати за одного кандидата).

Протягом багатьох років Наталя опікується навчально-реабілітаційним центром «Джерело», що займається розвитком дітей з особливими потребами. Саме завдяки її праці в центр надходять кошти благодійників, відбувається співпраця з різними організаціями, включення дітей у громаду. Окрім цього, саме завдяки наполегливості та громадській свідомості Наталі, замість незаконної забудови ділянки у мікрорайоні Львова Сихові з'явився інклюзивний Сквер Гідності, який обклали тактильною плиткою для незрячих. Наталя є активною також у політичному середовищі: є депутатом Львівської міської ради та дієво змінює країну і Львів на краще.



Перемогу в номінації

«АДМІНІСТРУВАННЯ»

здобула ст. пл. Ксенія Балук, ОД (Львів)

Вона три каденції виконувала діловодство голови Булави УПЮ станиці Львів, діяльність якої виявилась дуже ефективною. Зокрема, за її каденції було набрано 41 юнацький гурток, зросла чисельність юнацтва та виховників в осередку. У 2019 році Ксенія буде комендантом Третього Всеукраїнського Пластового Джемборі, присвяченого 30-літтю відновлення Пласту в Україні, тож вона не покладає рук, а вперто працює і «рятує Пласт», як каже її чоловік.



У номінації

«МЕНТОРСТВО»

перемогу здобув пл. сен. пр. Юрій Лучин, ЛЧ

Від самого свого юнацтва залишається вірним пластовій ідеї та одним з найактивніших членів Пласту в Івано-Франківську. Багато хто ще досі пам'ятає гутірки з провідництва від Юрка на МВТ «Золота Булава». Він ніколи не сидить на місці, адже він активний інструктор та комендант Крайових вишколів виховників УПЮ в Івано-Франківській окрузі та багатьох інших вишколів, які сприяють розвитку УПЮ на Прикарпатті. Його зусиллями в Чернієві відновлюється юнацький курінь та повноцінне пласто-ве життя.



Нагороду в номінації

«СУСПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

отримала ст. пл. вірл. Наталія Піпа, Ті (Львів)



У номінації

«РОЗВИТОК СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ»

перемогу здобув ст. пл. Олександр Красілич, Чок

Ще з далеких 90-х він бере активну участь, ба навіть є одним із тих, хто подарував нам летунську спеціалізацію. Починаючи від історії авіації, аеродинаміки, будови літальних апаратів, парашутної підготовки, пара- та дельтапланеризму і закінчуючи власне керуванням апаратом малої авіації, Сашко не зупиняється на досягнутому і підносить авіацію в Пласті на зовсім новий рівень, долучаючись до проведення Крайового летунського табору «Чота Крилатих», будучи в проводі летунських вишколів тощо. Він був, є і буде прикладом для куреня і юнацтва, що бажають займатися летунством. Важко не згадати і про оселю «Чоти Крилатих», яку Сашко підтримує і розвиває і без якої проведення летунських таборів було б куди важчим, а може, й неможливим.

Номінація «Виховницька діяльність» була найважливішою, оскільки виховники є найбільшою цінністю нашої організації, основним ресурсом для виховання молодого покоління, яке буде змінювати нашу країну на краще. У цій номінації перемогли ст. пл. Матвій Дух, ЛЧ, та ст. пл. вірл. Наталія Козачок.



«ВИХОВНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ст. пл. вірл. Наталія Козачок

Внесок подружки Наталі в розвиток 26-го куреня УПЮ-ок ім. Олени Пчілки переоцінити важко. Наталя виховала гурток «Незнайомки» — пластунок-вірлиць, новацьких і юнацьких виховниць, нових членок КВ куреня. Протягом чотирьох років Наталя зі всією відповідальністю і натхненням приділяла час куреню, виконуючи роль зв'язкової. Крім того, зусиллями Наталі постала оновлена домівка «Пчілок», яка є гордістю куреня — це «Вулик», затишний і комфортний простір куреня для проведення сходин / збірок / нічлігу, яким вони з радістю діляться у вільні для них дні чи години з іншими пластунами, яких називають «гості Вулика». Крім того, Наталя була членом Станичної пластової ради Львова в 2016—2017 роках і показала неабияку результативність, працюючи в адміністративному апараті станиці.



«ВИХОВНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ст. пл. Матвій Дух, ЛЧ

Друг Матвій вже третю каденцію є станичним Львова, був довголітнім зв'язковим та виховником в 7-му курені УПЮ-ів ім. П. Сагайдачного і підняв цей курінь на дуже високий рівень. Гран-прі Дня Пластуна, двічі поспіль перемога на Крайовій Спартакіяді та звитяга на станичній Спартакіяді Львова. А ще на крайові табори влітку 2017-го поїхало понад 10 юнаків з куреня — у минулі роки їздило близько трьох. Все це — результат виховницької та менеджерської діяльності ст. пл. Матвія Духа, ЛЧ. Це людина, яка ніколи не може всидіти на місці, завжди хоче розвиватись та допомагати іншим.

«Вважаю, що ми сьогодні маємо в Пласті плекати культуру вдячності: один одному, нашим виховникам та адміністраторам. Мабуть, ця премія — маленька частка того, що ми можемо зробити, щоб подякувати людям, що творять Велику Гру. Я із захопленням читала історії номінантів, про яких писало юнацтво чи люди, що працюють поруч. Впевнена, що ще більше історій ховається у скромності великих людей по маленьких та віддалених осередках. Ці історії надихають, бо ти розумієш, що є в середовищі, в якому присутні ті цінності, що тримають тебе і змінюють Україну та світ. Якщо мріяти про майбутній розвиток цієї премії, то я б хотіла, щоб ми мали сотні номінантів, щоб пластуни голосували, підтримуючи не лише свого кандидата, а й того, чиї дії мають найбільшу цінність для організації, юнацтва, України та світу», — переконана ст. пл. Люба Журко, СВ, крайова булавна УПЮ, голова оргкомітету премії.

Можна ще багато розповідати про цих та інших непересічних пластуноків та пластуноків, але треба сказати одне: вони заслуговують на те, щоб бути визнаними, щоб історії про них дійшли до кожного серця та всіяко стимулювали інших пластуноків ставати такими ж непересічними. Ми щиро віримо, що наступного року конкурс покаже ще багато непересічних — це будуть не менш захоплюючі історії про тих, хто працює, аби Пласт став справді національною організацією молоді, щоб Україна ставала на шлях неминучих змін, виправдовуючи старання тих, хто поклав на її вівтар свої життя і зусилля.



ПЕРЕДАЮ ТОБІ ЦЮ БУЛАВУ ЯК СИМВОЛ ПРОВІДНИЦТВА, КРАСИ І ДОБРА!

пл. сен. РОМАНА НАЙДЕНКО,
референт «Золотої Булави» в Україні

*Навесні 1993 року мені зателефонувала з Тернополя пл. сен. Оксана Куриш і сказала,
що в Україні буде проводитись перший вишкільний табір для юнацтва.*

Цього ж року відбувся перший вишкіл для виховників, який провели пластуни з Канади. Керували вишколом Орест і Таня Джулинські. Для нас, які вирости і були виховані в радянській системі, це було щось зовсім нове і цікаве. Ми були навчені однаково мислити й однаково чинити. А тут нам показали, як виховувати людину з власною думкою, незалежним мисленням. Відверто кажучи, навіть не всі виховники до кінця зрозуміли, як можна такі речі викладати юнацтву.

Так відбулось моє знайомство із «Золотою Булавою» — проектом, що став частиною мого життя. Я дотепер пам'ятаю, як Влодко Дашко проводив гутірку з провідництва і відразу показував способи проведення гутірок. Ми всі, дорослі люди, малювали і складали літачки, а він одних хвалив, а інших критикував. Тепер цю гутірку знає чи не пів українського Пласту.

Перший табір «Золота Булава» в Україні відбувся на Волині у 1993 році. До підготовки долучились пластуни зі станиці Тернопіль: Олександр Рокіцький, Мирослав Павловський, Григорій Бурбеца.

Організацію табору, підбір виховниць і виховників з України забезпечила пл. сен. Оксана Куриш, яка стала референтом вишколу в Україні. З Канади приїхали Таня і Орест Джулинські, Ганя Шиптур, Володимир Дашко, Данило Даревич, Ксеня Мариняк. «Золоту Булаву-93» відбули 50 юнаків та юначок з України та Польщі. Тривав табір 13 днів, в тому числі була 3-денна мандрівка на місце штабу УПА. Для мандрівки табір повністю згортався і знову розгортався на новому місці для ночівлі. На собі доводилось нести не тільки запас продуктів, а ще й брезентові намети. Фізично це було доволі виснажливо. Морально — дуже цікаво, адже провадило мандрівкою юнацтво. Це був вишкіл також для виховників з України. Табір перевершив усі сподівання.

Багато точок програми були абсолютно новими для юнацьких таборів: дебати — тепер проводять навіть на курінних таборах і в станицях; обрядова та історична ватри з підготовленою програмою та інсценізаціями — до того ватри проводились як співи та розваги біля вогнища.



Λ

1. Учасники ювілейної зустрічі з нагоди 25-річчя «Золотої Булави» в Україні. Сколівщина, околиці с. Ямельниця, 15 липня 2018 р.

2. Референт «Золотої Булави» в Україні
пл. сен. Романа Найденко / Фото Володимира Садового

А найцікавішим було те, що все це організовувало і проводило юнацтво. Такого не було на жодному з таборів.

Ідея вишколу була новою і цікавою для України. Але ми розуміли, що певні елементи програми мусимо міняти, удосконалювати та адаптувати до українських реалій.

Тому у 1995 році замість трьохденної мандрівки проведено одноденну прогулку, що абсолютно себе виправдало. Юнацтво на один день переймає керівництво табором, планує і проводить мандрівку, відчуває довіру до себе проводу та відповідальність за табір.

У 1996 році популярність вишколу досягає піку. Конкурс серед юнацтва становить більше трьох осіб на місце. Мати відзнаку ЗБ на однострої стає престижним не тільки серед юнацтва, а й серед старших пластунів. Для збереження тяглості серед виховників і кращого втілення ідеї вишколу серед юнацтва до проводу починаємо залучати випускників. Першою була Наталка Нагуляк, учасниця ЗБ-93.

У 1997 р. в програму вводиться нова точка — гурткові вогники. Тематику вогників визначає кожен гурток індивідуально: культура, мистецтво, ставі відносини, політична ситуація в державі та ін.

Щороку табір відбувався в іншій місцевості. Провід розумів, що потрібно знайти постійне місце для таборування, що є важливим з точки зору чіткої організаційної структури. Тому починаючи з 1998 року табір постійно відбувається в с. Ямельниця Сколівського району.

У 2000 році на таборі юнаків започатковано традицію нічного алярму з викопуванням каменю. Кожен рік на камені викарбовується кількість учасників.

Кожен рік приносив у програму якісь нові цікаві точки, традиції.

Основним завданням «Золотої Булави» було і є: практична можливість для вияву організаторських, провідницьких вмілостей в різних групах: великих і малих, одностатевих і різностатевих, конфліктних і неконфліктних, різного рівня пластової підготовки і т. д. Програма табору повністю побудована на системі самовиховання юнацтва. Велику роль відіграє поєднання теоретичних гутірок з практичними навичками. Навіть така проста річ, як вчасно приготувати обід для гуртка, вимагає від групи великої праці.

В системі самовиховання необхідними є самооцінка та оцінка своїх друзів, в тому числі і негативна. І якщо на початку табору це дається важко, то в кінці відвертість юнацтва вражає. Важливим елементом «Золотої Булави» є довіра до юнацтва: вони керують гуртком і табором, організацією роботи кухні, підготовкою і проведенням завдань, а також вчать самостійно знаходити і виправляти свої помилки. Спілкування з нашими випускниками показує: ті, хто пройшов вишкіл на «задовільно», часто мають великі досягнення не тільки в пластовому середовищі, а й у суспільному та особистому житті. І не всі таборівці першуні стають першунами в житті. «Золота Булава» завжди прагне «зварити» доброго провідника. Але не всім вдається за 10 днів пластування проявити себе. «Золота Булава» — це виклик. Сюди приїжджають провідники куренів та станиць. А на таборі вони зустрічаються ще з двома десятками таких самих. Тому перші дні бувають найважчі. Іноді провідники просто губляться в середовищі собі подібних. В середині табору часто настає кризовий момент, коли юнацтво не знає, куди і як правильно рухатися. І саме тут важливо вказати кожному на його сильні чи слабкі сторони та допомогти знайти правильний вихід.

Табір «Золота Булава» за час його проведення в Україні набув популярності серед юнацтва завдяки чіткій організації, добре продуманій і зорганізованій програмі, високій кваліфікації виховників та інструкторів, цікавим методам проведення занять. Для цього ми завжди вивчали потреби юнацтва і пристосовували програму до сучасних умов.

Гутірки постійно змінювалися й удосконалювалися. Але є те, що не змінюється всі роки: спільні вечері, емоційні історичні ватри, веселі обрядові ватри, а головне — нагода для юнацтва спробувати себе в ролі провідників. А ще — чисте гірське повітря і дух місцевості, який притягує. Чи не тому майже щороку поруч з основним табором на кілька днів розташовується маленький підтабір з випускників минулих років, так звана ЗБ-2.

Провід табору гордий з того, що багато програмних елементів, які вперше прийшли в Україну із «Золотою Булавою», тепер успішно використовуються на інших таборах, вишколах, гутірках.

*Всього в Україні відбулось 22 табори.
Кількість учасників ЗБ в Україні — 1005.
Географія учасників:
Україна — 973,
Канада — 4,
Польща — 14,
Америка — 4,
Австралія — 3,
Німеччина — 2,
Франція — 1,
Англія — 6.*

Щоб зрозуміти суть цього вишколу, його необхідно пройти самому в якості учасника або хоч раз бути членом проводу. В різні роки в проводі вишколу було 47 випускників «Золотої Булави».

Також в проводі табору були майбутні коменданти інших крайових таборів:

*Сергій Летенко («Степовий вітер»),
Зореслава Багнюк («Метаморфози»),
Юрій Леськів («Вовча школа»),
Наталя Карабин («Говерля»),
Тарас Полихата (КВТ),
Галя Стрипа та Юля Шулик (ШБ),
Сергій Сабо (СВТ).*

В проводі працювали виховники з Канади, Польщі, Німеччини, Америки, Австралії, Аргентини.

Цей вишкіл став вишколом не тільки для юнацтва, а й для багатьох старших пластунів і сеньйорів. Змінюється час, приходять нові пластуни в команду. Разом з ними приходять нові ідеї, гутірки. Мене завжди запитують, який з таборів був найкращий. Я не можу відповісти. Тому що не хочу порівнювати табори. Адже табір творить провід з учасниками. І тому кожен з них був інший і неповторний. Кожен з них чимось запам'ятовся: яскравими учасниками, поганою погодою, оригінальною спільною вечерею, любовною історією, заблукалим в мандрівці гуртком, цікавим змагом та ін. І не завжди це бувають тільки приємні спогади, оскільки в житті є біле і чорне.

— ” —

Я ХОЧУ ПОДЯКУВАТИ ЕНТУЗІЯСТАМ «ЗОЛОТОЇ БУЛАВИ» З КАНАДИ ОРЕСТУ І ТАНІ ДЖУЛИНСЬКИМ, ЯКІ ПРИВЕЗАЛИ ЦЕЙ ВИШКІЛ В УКРАЇНУ І ПРОТЯГОМ ВСІХ РОКІВ ОПІКУВАЛИСЬ НИМ.

Хочу подякувати тим виховникам з Канади, які протягом багатьох років приїжджали в Україну, щоб обмінятися знаннями і вміннями. Дякую всім виховникам з України, які багато років творять цей вишкіл.

Аналізуючи пройдений шлях, можу впевнено сказати, що вишкіл «Золота Булава» в Україні своє завдання виконав повністю. Отримуючи вітання з нагоди ювілею від колишніх випускників не тільки з України, а й з-за кордону, зрозуміла, що нам вдалося створити велику «ЗеБівську» родину по цілому світу.

*пл. сен. Орест Джулинський, КВ, та пл. сен. Таня Джулинська
під час 17 Зборів КУПО. Торонто, 7 листопада 2009 р.
Фото Юрія Леськова*





«СТЕЖКАМ» – 70

Авторка «стежинка» ТЬОТЯ ЛЕСЯ,
ідейна натхненниця «стежинка» Оля-ля
/ Світлина з фотоархіву пл. сен. Лесі Бойко, ПС

5 травня 2018 року до столиці гуцульського краю Коломиї з'їхалися «стежинки» з усієї України: Дніпра, Києва, Кривого Рогу, Львова, Луцька, Білих Ослав, і, звісно, прийшли господині з Коломиї, щоб відсвяткувати 70-ліття куреня. А місто, до речі, цього року святкуватиме 777 років!

Коломия, центр писанкарства, зустрічала нас як велика святкова писанка. Довкола буяють чисті, яскраві кольори. Відчуйте себе майстром, який пише писанку: червона доріжка до готелю, зелені дерева і трава в парку, високе, чисте синє небо, яскраве жовтогаряче сонечко, жовтенькі кульбабки, і посеред цього різноманіття — ми, наче квіточки в бронзових капелюхах.

Провели відкриття заходу в парку «Дивних фігур», переглянули всі писанки, які має музей, погуляли чудовим містом. Всі нас сприймали за іноземців, дивувалися, що ми розмовляємо українською. Жителі міста вперше бачили 15 капелюхів. По місту пересувалися пішки, частково бусиком нашої кандидатки. А кому пощастило, так це нашим пташатам: хто у візочку, а хто на плечах у мами.

Вночі, коли всі барви погасли, біля «Писанки» замерхтіла вогняна стріла з луком, а небо розрізали блискавиці, природа готувалася пролитися дощем. В цей час Маринка Довженко стала дійсною «стежкою» (подробиць не розповім — курінна тамениця).

А ще ми мали чудову фотозону, крутезний тортик, повний казан бограчу і відро солодкого мохіто. До нашого гурту прийняли кандидаткою Лесю Гриб, вирішували курінні питання.

Ранок наступного дня зустрів нас теплими променями сонечка. Як чемні пластунки, відвідали Службу Божу. Не оминули музей «Гуцульщина». У парку біля скульптури казковому герою Гудзику провели урочисте закриття. І хоч ми роз'їхалися по своїх домівках, про цю історичну подію коломийчанам нагадуватиме Гудзик, який теж був у капелюсі. Як будете в Коломиї, неодмінно навідайтесь до нього.

МИ – «СТЕЖІ» БЕЗ МЕЖІ!

Наша славна історія

Курінь УСП «Перші Стежі» заснований в Німеччині в 1947 р. Свою діяльність курінь продовжив в Америці та Канаді, коли дівчата, які заснували курінь, переселилися до цих країн. В Україні «Перші Стежі» зареєстровані рішенням КІПР від 5 квітня 2003 року. Нас разом є понад 30 у трьох городищах: Львів, Рівне, Станіславів.

Ідея куреня

«Перші Стежі» — це частини, які йдуть першими, щоб розвідати ситуацію та розпочати дію. Гасло куреня — «Стежі без межі!»

Символіка

«Стеж» завжди видно здалеку по коричневих капелюхах (єдиних серед дівочих куренів!) і по зелених хустках, обведених жовтим і чорним пасочками, з вишитим луком і стрілою.

Виховна праця

Ми — виховниці! Ми провадимо новацькими роями і гніздами, юнацькими гуртками і куреннями. Організовуємо виховні табори і мандрівки.



На пластовому таборі «Стежки Культури ч. 1» на «Вовчий Тропі» (Іст Четам, Н.Й.), 1965. Зліва, під деревом, на кріслі сидить літературознавець Юрій Лавріненко, а справа (з палицею на колінах) актор і режисер Йосип Гірняк.
/Світлина з фотоархіву авторки

ВІД «СТЕЖОК КУЛЬТУРИ» ДО «МЕТАМОРФОЗ», АБО ЯКИМИ І КИМ ХОЧЕМО БАЧИТИ НАШИХ ВИХОВАНЦІВ?

пл. сен. кер. ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ, ПС

Очевидно, що ми дуже хочемо бачити «випускників» новацької і юнацької програми пластування такими, що не тільки стараються, а й таки дотримуються Пластового Закону. Хочемо, щоби пластуни (чи й навіть колишні пластуни) були зразковими громадянами своєї країни і корисними для Української держави. А держава потребує не тільки добрих виховників молоді, а й добрих та розумних очільників всіх галузей, добрих політиків і добрих, повноцінних громадян.

Ми дбаємо, щоби пластуни вишколювали свій характер, вільно чулися серед природи і міста, вміли діяти у групі, брали відповідальність за інших. Бо ми хочемо, щоби пластуни вміли собі добре давати раду в житті й також вказували на шлях іншим. Для цього влаштовуємо табори, які спеціалізуються у плеканні сили тіла і духа.

Та не забуваймо, що кожна країна і культура потребує своїх мистців, письменників, музик, акторів і науковців! Більшість талановитих осіб у поввищих галузях часто проявляють свої зацікавлення і здібності вже у юнацькому віці. І якщо Пласт може їх задовольнити, то такі молоді люди залишаться в Пласті. Якщо вони не знайдуть підтримки й заохоти в нас, то будуть собі шукати їх в інших групах або й в інших країнах.

«СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ»

Саме для заповнення цієї ділянки Плем'я «Перші Стежі» 1965 року організувало табір «Стежки культури» для пластунок і пластунів 15-22 літ, які зацікавлені в якійсь мистецькій, літературній чи іншій культурній галузі. Табір відбувся на пластовій оселі «Вовча Тропа», у штаті Нью-Йорк, США. Інструкторами на перші табори запрошували визначних українських діаспорних (Україна була тоді ще під СССР!) письменників, музик, режисерів, мистців, професорів. Для пластунок це була прекрасна нагода бачити і слухати таких осіб, спілкуватися з ними, а місцевим творчим особам це давало змогу мати контакт із молоддю.

Влітку в околиці пластової оселі відбувалися славні концерти у м. Тенглвуд; побіч були також літні театральні і балетні програми та виступи. Ми їздили з учасницями табору на ті програми і пізніше обговорювали це.

З часом ми організували такі табори в інших країнах (Канада), а потім вели їх у виді подорожуючих таборів — по різних містах Західної Європи та України. Досі відбулося вже 15 таких таборів.

Очевидно, з перших же таборів ми мали таборіві журналики з творами учасників. Були цікаві

прояви творчості, і тому ми видали збірку «Контрасти» (1970). Молоді автори мали змогу побачити свої праці, друковані в українському, і то у пластовому виданні.

Як це вплинуло на мистецьку та літературну долю цих осіб? Сьогодні, майже пів століття пізніше, можна подивитися хоча б на список тих пластунів (і одного сумівця) з Америки (і кількох із Малої Семінарії в Римі), твори яких були поміщені на сторінках «Контрастів»:

Юрій Бабовал — лікар і прекрасний поет (з Бельгії, автор 9 збірок поезій українською мовою, 3 французькою; перекладач);

Христина Баранська — ілюстратор, професійна мисткиня;

Андрій Бриттан — скрипаль, диригент, музичний критик;

Христина Велигорська (Канада) — професійна мисткиня;

Богданна Волянська — композиторка, учителька музики;

Лілея Волянська Горняткевич — співачка;

Катерина Горбач (Німеччина, Франція) — поетка, професійна журналістка;

Любомир Госейко (Франція) — дослідник українського кіна й автор Історії української кінематографії та Історії українського кіна (французькою мовою);

Олег Ільницький — науковець-славіст, професор;

Юрій Лібер — професор історії, автор досліджень про Україну;

Вірляна Ткач — режисер експериментального театру в Нью-Йорку, ставить багато постанов з українською тематикою, перекладач літературних творів;

Юрій Ткач (Австралія) — перекладач і видавець перекладів української літератури.

Із 25 молодих талановитих осіб 12 стали професійно пов'язані зі скарбницею української культури чи науки та вкладають у неї свої сили.

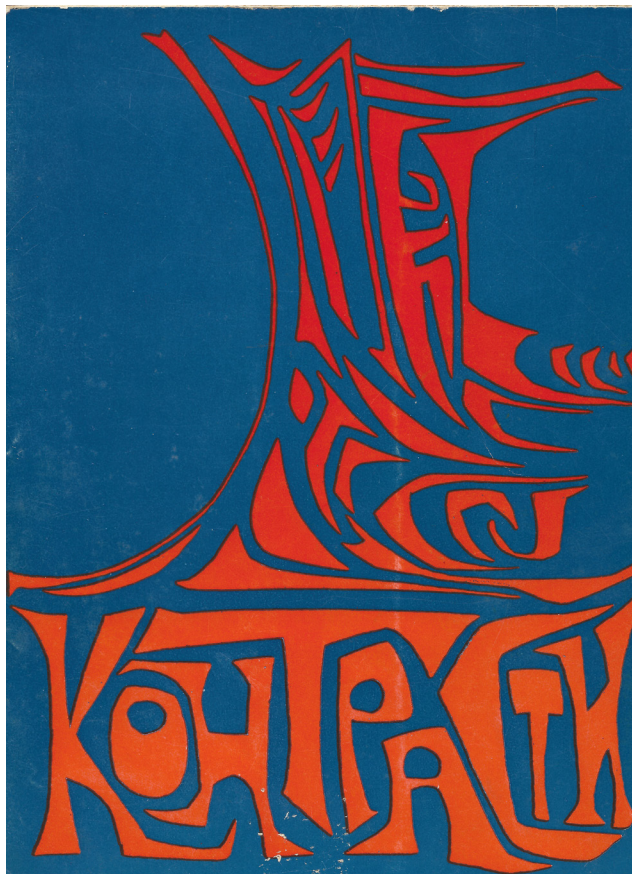
Очевидно, невідомо, чи ці молоді особи проявлялися б в українському культурному світі. Можливо, що і «Стежки Культури», і «Контрасти» дали їм до цього чи свідому, чи підсвідому заохоту або поштовх. Тож чи варто було нам робити такий вклад у пластову програму, який і досі дає висліди для нашої культури?

— ” —

МАЙЖЕ ВІД ПЕРШИХ ТРЬОХ ДЕСЯТИЛІТЬ ПЛАСТ В УКРАЇНІ, А ПОТІМ В ДІЯСПОРІ, МАВ У СВОЇХ РЯДАХ ПОЕТІВ І ПИСЬМЕННИКІВ.

Серед них О. Ольжич (Олег Кандиба), Богдан Кравців, Володимир Янів, Леся Храплива, Марта Тарнавська, Андрій Гарасевич, Ліда Палій, Данило Струк, Олег Коверко, як і колишні пластуни Богдан Бойчук і Юрій Тарнавський. А скільки ще й музик, мистців, науковців!

Приємно було прочитати у «Пластовому шляху», що в Україні відбувається табір, подібний до «Стежок Культури», а це табір «Метаморфози». Чи ж не варто б «Літавицям» та іншим куреням частіше організувати такі пластові програми (може, навіть на спілку з іншими куренями)? Користь буде не тільки для молодих і талановитих пластунів, а в майбутньому і для цілої культури чи науки України.



«Контрасти», редактор Лариса Залеська Онишкевич, ПС. Вступ Юрія Лавріненка, обкладинка Лілеї Волянської Горняткевич. Нью-Йорк — Принстон: Бібліотека журналу «Юнак», 1970. 152 стор. Видання спонсорували «Перші Стежі».



З НАГОДИ РОКУ МОРСЬКОГО ПЛАСТУВАННЯ – У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

ОЛЬГА ВИННИЦЬКА і пл. сен. ОРИСЯ МАРЦЮК / Фото Івана Андріїва

2018 року мені пощастило долучитися до пластового Свята весни на оселі «Верховина» в Уельсі, яке проводила Лондонська станиця усім уладам, разом зі зграєю «пташат». Від 25 до 28 травня на це СВ з'їхалося 65 учасників і 19 батьків-гостей. З огляду на «Рік морського пластування», проголошений Головною Пластовою Булавою, основним організатором цього дійства (капітаном) стала ст. пл. Марта Муляк, ЧХ. Їй допомагала команда однопідлітків на чолі з першим шкіпером ст. пл. скобом Стасом Терлецьким та другим шкіпером ст. пл. Іванкою Гребеняк.

Під прапорами Держави і морського флоту України та іконою св. Миколая, покровителя моряків, учасники Свята вперше за 70-літню історію Пласту у Великій Британії мали нагоду познайомитися з такими специфічними особливостями морського пластування як ринда, макання, капітанський стіл і крісло.

Виховники та інструктори не дали учасникам жодного шансу нудьгувати чи байдикувати. Я не могла собі уявити, що мій внук за ці дні не згадає про телевізор, телефон, не буде нити, що йому сумно. Фантастика! Дітям і молодим людям, виявляється, подобається пластова дисципліна! Навчали дітей в'язати вузли, надавати



першу допомогу, рятувництво, азбуки Морзе та семафору, історії флоту, судноплавства, якорництва, співати пісень, прибирати, встигати вчасно, допомагати друзям і спілкуватися між собою приязно українською.

Новацтво вчилосся на практиці долати перешкоди на воді, поки юнацтво пробувало на серфінгових дошках приборкати хвилі. І їм це вдавалося! Кожен з них здобув перемогу над собою, повірив у свої сили! Мало хто зазримітив, які щодні за цей час сходилили...

Оскільки Свято весни відбувалося під час Зелених свят, Протоієрей УАПЦ о. Богдан Матвійвський приїхав у суботу, щоб разом помолитися за наших предків і батьків, які відійшли на Вічну Ватру, за що ми йому дуже вдячні.

Живого спілкування, якого зараз дітям так бракує, було в достатку. З табору поверталися веселі, галасливі діти, яким ще трохи brakло часу, щоб наговоритися і насміятися з друзями.

Велика подяка коку пл. сен. Руслані Бакун і її команді за п'ятизіркове харчування, учаснику походу козацької чайки «Пресвята Покрова» Левку Тимощукові і пл. сен. Русланові Фецику за цікаві гутірки зі суднознавства і якорництва, а пл. сен. Лесі Смондуляк і пл. сен. Елі Чурук за практику в Першій допомозі та в'язанні вузлів. Без помічі таборового водія пл. сен. Яреми Кучинського і пл. сен. Мирона Рибчака та пл. сен. Толіка Тарковського цей табір не відбувся би так успішно, за що усім великий уклін — чи макання! У кожного маса позитивних вражень. Можете нам заздрити, дозволяємо!

АГОЙ І ДОБРОГО ВІТРУ!





Фото ст. пл. Остапа Сєрика, ББ

«ЛІСОВІЙ ШКОЛІ» – 60

ст. пл. скоб МАКСИМ БАДІК, ЛЧ,
учасник вишколу бунчужних ЛШ ч. 60

Ювілейний табір в урочищі Гнилий Потік відбули двадцять вісім пластунів з України та Бельгії. Про перебіг 60-го у світі та 25-го в Україні найскладнішого пластового табору для дорослих, а також роздуми про «Лісову Школу» сьогодні — у нашому матеріалі.

«Лісова Школа» відбулася 60-ий раз. Табір тривав від 21 липня до 3 серпня поблизу смт Славське Сколівського району Львівської області. Вишкіл, де вчать організовувати якісні табори й поєднувати функціональне з естетичним, відвідали пластуни з десяти осередків: Львів, Івано-Франківськ, Тернопіль, Рівне, Житомир, Київ, Стрий, Красне, Бережани та Мала Пластова Група в Бельгії. У Тараса Мовчана, пластуна з Антверпена, «Лісова Школа» ч. 60 залишила такі спогади:

«Перших кілька днів були фізичним і моральним випробуванням для мене. Гуртковий дух тримав нас вкупі, і ми підтримували один одного в тяжкі моменти. Саме це допомогло нам всім вижити цих два тижні. Коли посеред табору ми усвідомили, що все, що ми робимо — робимо самі для себе, а провід нас тільки пробує підтримати і стимулювати в цьому, то стало морально легше, робота виконувалася ефективніше. Ми відчули, що таке сила команди. Я дістав від ЛШ те, за чим приїхав: нові знання, а окрім того ще більшу любов і пошану до України, що передали легендою УПА».

Традиційно останніми роками на «Лісовій Школі» змінюється комендант. Цього року ним був ст. пл. скоб Ростик Пужаковський, ЛЧ, свого часу першун вишколу бунчужних. Про свої плани й наміри друг комендант відгукується так:

«Моїм першочерговим прагненням в цьогорічній ЛШ, як, зрештою, і в будь-яких пластових заняттях, було дати учасникам досвід, силу та усвідомлення того, що дуже важливо, аби ми й поза нашими таборами, сходами, знімаючи однострій, діяли і залишались пластунами в думках і вчинках. Світ завжди цього потребує. Бейден-Повел закликав нас "залишити цей світ кращим, ніж той, яким ми його зустріли". Вірю, що проведу цьогорічної "Школи" це більшою мірою вдалося, бо ж це найважливіша причина, чому варто грати у "Велику Гру"».

Вставання на таборі — о 6 ранку. Легендарний «темпо ЛШ» — біг при виконанні завдань — створює приємну ілюзію довготривалості справ: здається, ти зробив стільки всього, що на годиннику мав би бути полудень, а тоді глянеш на годинник — і бачиш неймовірну 8.30. Це дає змогу переосмислити розпорядок дня у буденному житті. Швидкий темп дає змогу вийти із зони комфорту та відчути, наскільки більше людина може зроби-



^ «Лісова Школа»: теоретичні заняття.
Фото ст. пл. Сергія Корольчука, ОЗО

Учасник вишколу булавних ст. пл. скоб Ростислав
Вербовецький точкує учасників та вишкіл бунчужних табору.
/ Фото ст. пл. Остана Сеника, ВБ

ти за короткий проміжок часу, якщо того вимагатимуть обставини (у цьому випадку — програма табору). Втім, на словах передати відчуття від зробленого об'єму роботи складно.

Надважливим на усіх «Лісових Школах», зокрема і ювілейній, є праця в гуртку. Група незнайомих людей за кілька днів має адаптуватися під шалений темп, проаналізувати вади і переваги, і при цьому не посваритися або вчасно зупинити сварку. На цьогорічній ЛШ гурток ч.2 «Полтава» мав ще серйозніше випробування: під час першого тижня не витримав навантаження та зійшов з табору один з членів гуртка, а передостаннього дня серйозну травму ноги отримав гуртковий дня. Тобто вислів «за себе і за того хлопця» другий гурток відчув на собі сповна. А так описує командну роботу булавний із найкращого гуртка табору — гурток ч.4 «Горновий» — ст. пл. Андрій Чеберяк, ЛЧ:

«На “Лісовій Школі” в нас вийшло гуртком збудувати справжню синергійну команду. Внесок кожного примножувався, і кінцевий результат роботи всіх нас дивував. Робота в злагодженій команді мотивувала, хотілося побачити, чого ми ще можемо досягти. ЛШ — поки що найкращий тренінг з побудови команди з усіх, на яких я був».

До слова, четвертий гурток став автором першої споруди-новинки «Лісової Школи» — дерев'яного жолоба. Таких жолобів було два — один подавав воду до кухні, інший — до душевих резервуарів. Друга новинка «Лісової Школи» — душі — ставали в пригоді лісовим студентам після тяжких таборових робіт чи тривалих мандрівок. Хтось скаже, Пласт уже не той. А ми скажемо, що ефективність та здоров'я чистого юнака множаться на 2!





^ Брама на ЛШ — це завжди витвір таборового піонерського мистецтва. / Фото ст. пл. Сергія Корольчука, ОЗО



«Ми хотіли бути чистішими, аніж зазвичай це буває на таборах серед гір, тож відновили акведук, який не працював понад 5 років, й організували на таборі постійне і просте постачання води на кухню. Також спорудили душ — давню мрію багатьох абсолювентів ЛШ — і кілька разів наповнювали його водою не тільки з холодного потоку каналу, а й гарячою з казанів кухні. Можливо, це було вперше історії ЛШ на Гнилому Потюці, що ми приймали гарячий душ цілим табором. Сподіваюся, таке «нововведення» буде якісно використовуватись майбутніми Школами», — зазначив комендант ЛШ ч. 60, ст. пл. скоб Ростик Пужаковський, ЛЧ.

Як і щороку, легендою «Лісової Школи» є Українська Повстанча Армія. Щоразу провід організовує семінар, на якому розповідає, що таке УПА й який стосунок вона має до «Лісової Школи» (чому є легендою табору). Автор цього тексту вдруге таборував на «Лісовій Школі» і запевняє, що цього-річна оповідь про УПА дещо відрізнялася від тієї, що була на першій його ЛШ. Чи може це свідчити про те, що кожен із проводу чи й учасників табору має власне бачення історії України й УПА в ній? Такий формат сприятливий для загалу, якщо аудиторія розвиває у собі критичне мислення, що дозволяло б аналізувати сказане й дискутувати чи запитувати в разі сумнівів. Також у разі відсутності монополії легенди «Лісової Школи» в контексті стилю чи викладу матеріалу було б добре, якби до табору учасники були ознайомлені з історією УПА, її світлими та не дуже світлими моментами.



^ Комендант ЛШ ч. 60
ст. пл. скоб Ростислав Пужаковський, ЛЧ.
/ Фото ст. пл. Остапа Сепика, ВБ.

Не маючи необхідної базової інформації, пластун змушений лише на віру сприймати викладену тему. Така ситуація може мотивувати й запалити учасника легендою, але дозволяє інструктору бути останньою і, що головне, єдиною інстанцією, що не завжди є фахово. Цьогорічний семінар про Українську Повстанчу Армію містив і дискусію, й активну участь аудиторії в доповненнях, тож маємо вдосталь запобіжників від неосвіченості й односторонньої вичитки матеріалу. І це добре.

Цьогоріч легенда «Лісової Школи» оповідала про політвиховників УПА. Обов'язком таких діловодів було зробити так, щоб бійці УПА знали, чому й за що вони борються. Кожен з чотирьох гуртків ЛШ ч. 60 носив назву псевда одного з політвиховників: «Дума» (Дмитро Маївський), «Полтава» (Петро Федун), «Київський» (Яків Бусел) та «Горновий» (Осип Дяків). Вишкіл бунчужних (2 рівень «Лісової Школи») узяв собі в патрони політвиховників Лева Футалу (псевдо «Лагідний»). Показово, що на одному зі змагів хлопці отримали завдання: «Опишіть важливі факти з життєпису патрона вашого гуртка». Попри те, що на одній з ватер вишкіл булавних (1 рівень) отримав аркуші з інформацією про патронів, записаного під час змагу було дуже небагато. Це підводить нас до загальнопластового виклику сучасності — стаючи дедалі більш помітним у досягненні цілей, чи не загубить Пласт акценту на цінностях? Адже ми відвідуємо вишколи з тайм-менеджменту, фандрайзингу, тренуємо своє тіло на таборах, вчимося ходити на каяках та літати на парашанах — беремо від Пласту те, чого хочемо навчитися. Натомість співаємо «Чорні хлопці рушають у ніч...» і не розуміємо, про кого йдеться. Середньостатистичний юнак, мабуть, не шукатиме в інтернеті, чому Швачка так «діє» у Фастові, хто такий Палій тощо. Пластуни повертатимуться з курінного табору, де була легенда Запорізької Січі, й далі слухатимуть російський реп. Зі спостережень, сучасне юнацтво дедалі менше задумується про ціннісну складову пісень, легенд, історії. Ми, організатори таборів, виховники гуртків, і самі часто не пояснюємо цього — вважаємо, що це а priori зрозуміло, а почасти й самі некомпетентні. Тож пояснюймо все цінніше, що намагаємося прищепити! Навіть якщо вам у юнацтві цього не робили. Інакше в нас і далі будуть випадки, коли старший пластун їде на табір, де легендою є діяльність української армії, а тоді приїжджає додому й шукає гроші, щоб відкупитися від служби в українській армії. Парадоксально, правда ж?

Не зайвим буде згадати про вишкіл бунчужних: четверо абсолютів, що на першій своїй ЛШ вчилися робити табори, тепер на другій ЛШ вчать інших робити табори. Хай не звучить це пафосно: ідеального табору ще не зробив ніхто, всі помиляємося і вчимося — тим не менше, хлопці з другого рівня мають, можуть і хочуть багато всього передати першому рівню.



^ Учасники вишколу бунчужних (2-й рівень) очікують учасників вишколу булавних. Зліва направо: ст. пл. Остап Сепик, ВБ, ст. пл. скоб Максим Бадік, ЛЧ, ст. пл. скоб Юрій Каратник, ЛЧ, ст. пл. Іван Бордун, ЧМ. Урочище Гнилий Потік, 21 липня 2018 р. / Світлина ст. пл. Остапа Сепика, ВБ

«Мені хотілося якось підвести учасників вишколу булавних до ідеї, що табори для юнацтва можна робити цікаво і якісно, а не шаблонно, як це часто відбувається з року в рік. На мою думку, ЛШ — це не лише еталонний табір, який демонструє, як чітко й ефективно організувати пластовий табір, а й платформа для обміну досвідом, і, відповідно, моїм прагненням було донести цю ідею до учасників. Я прагнув, щоб вони захотіли шукати нові ідеї і способи організації таборів для своїх вихованців», — каже ст. пл. скоб Юра Каратник, ЛЧ, учасник вишколу бунчужних ЛШ ч. 60.

І справді, визначальною рисою цієї «Лісової Школи» були постійні відповіді на питання «чому?» і «як?». Після організації теренових змагів чи алярмів табір сідає та обговорює, для чого є та чи інша точка програми, що це дає учасникам табору, зокрема юнакам, як найкраще це можна було б провести. Та «платформа для обміну досвідом», про яку каже Юра Каратник, означає відсутність сталого «так має бути» і присутність нових, інших, ідей серед булавних і проводу, конструктивної критики тої чи іншої ділянки. У певному сенсі, тобі дають можливість «провести репетицію» власного табору — з експертною оцінкою, воропулі та тестуванням.

«Чому?» і «як?» учасники ЛШ ч. 60 вчилися доносити під час інструктажів (учасник готує матеріал на одну з чотирьох сфер практичного пластування, який у форматі трьох гутірок подає гуртку) та семінарів (виступ з дискусією чи інтерактивом на задану тему). Спостерігаючи вже на другій «Лісовій Школі» прогрес «як?», але кризу «чому?», автор цього матеріалу як один з інструкторів практичної ділянки наголошував перед табором учасникам ЛШ, що кожен факт, викладений у матеріалі, має бути зрозумілий з практичної точки зору. Інструктажі булавних з року в рік рясніють новою інформацією, проте дедалі частіше молодь лінується пояснювати, для чого це потрібно. Під час обговорення інструктажів з природознавства ін-

структор, з метою запобігання великого обсягу незрозумілої інформації, зіграв у гру: зачитує будь-який абзац з інструктажу, а автор інструктажу має пояснити аудиторії, для чого нам знати цей факт. В результаті, як письмовий, так і усний виклад матеріалів ЛШ ч. 60 із природознавства був на високому рівні. Сподіваємось, вміння пояснити «чому нам це треба?» буде в кожного, хто відбув цю ЛШ чи прочитав цю публікацію.

Теплим спомином «Лісової Школи» ч. 60 стала традиційна гостьова ватра. На екваторі табору після обіду з'їжджаються пластуни й пластунки, абсолюенти й молоде юнацтво, аби подивитися на те, як функціонує легендарна «Лісова Школа». Учасники й провід жартують вже не перший рік, що часом з'являється відчуття зоопарку — немовби ти у клітці, а довкола — відвідувачі дивляться, як ти бігаєш туди-сюди і працюєш. Але це не так. На «Лісовій Школі» нема табличок «Не годувати!» Одним з активітетів гостьової ватри була дискусія серед абсолюентів на тему «Якою буде «Лісова Школа» у 2023 році?». Одним з основних висновків була потреба оновлення. І наша ж «Лісова Школа» першою оновила споконвічну традицію — зустріч зі «Школою Булавних». Після того, як сподівання на прихід ШБ у гостьовий день розвіялися, ближче до кінця табору хлопці пішли у третю мандрівку — до скель Довбуша, куди ЛШ прийшла швидше на 15 хвилин, ніж ШБ. Хлопці повечеряли разом з дівчатами, з ними ж відбули екскурсію скелями, взяли участь в семінарі на тему проблем сучасного Пласту, зіграли в ігри, а тоді з теплими почуттями й листівками на пам'ять вирушили додому — до Гнилого Потоку.

Цьогорічна «Лісова Школа» дала великий поштовх до роздумів про потреби вдосконалення та змін. Втім, важливо не забувати й не нехтувати фундаментальними засадами ЛШ. Нехай кожен, кому пощастило відбутися цей табір, пригадає свої найнасиченіші пластові два тижні — хай пригадає відчуття, мотивацію, кризу та її подолання. Чи не є «Лісова Школа» школою не лише таборів, а й школою життя? Якщо впровадити в життя її ритм і цінності — тоді Велика Гра продовжуватиметься далі. Для себе, для рідних, для України. Хочеш долучитися до вишколу, легенди, вдосконалення й чарів Гнилого Потоку — запрошуємо наступного року до нас!

**БО ТИ НІХТО, ДРУЖЕ,
ЯКЩО ТОБІ КОЛИСЬ СТАНЕ
БАЙДУЖЕ...**

*Церемонія відкриття таборового дня.
/ Фото ст. пл. Сергія Корольчука, ОЗО*





Учасниці та булава МВТ «Школа Булавних» 2018 року та учасниці і булава табору абсолювенток і сеньйорок

ШБ, НАВІК ПОЛОНИВ ТИ МЕНЕ...

ст. пл. НАТАЛІЯ ЗЕЛІНКА,
членка проводу (Україна)

Вишкільний табір «Школа Булавних» 2018 року відбувався в місцевості Лексінгтон штату Нью-Йорк (США) від 23 червня до 5 липня. Табір абсолювенток в рамках ШБ — від 28 червня до 1 липня.

Там, де шум гірської ріки, велич гір та палюче сонце, є місця, що розказують нам про чарівні пластові пригоди тривалістю у півстоліття. Там відчувається вітер, який несе історії молодих пластунок, що шукали себе і боролися зі своїми слабкостями, щоб стати сильнішими духом і тілом. Усе це — про Міжкrajовий вишкільний табір «Школа Булавних».

З далеких стежок, із різних країн, штатів та міст кожна із нас везла наплечник, повний охоти і мрій. Спакувала пластові знання, сподівання і навіть страхи, зрештою, звичайні речі, які допоможуть таборувати, та, звісно, залишила місце на нові пригоди та нових друзів.

Сімнадцять різних та сильних дівчат взяли на себе цей виклик та творили історію цьогогорічного ювілейного табору «Школа Булавних». Усі вони мали велику мету: стати зразковою пластункою та подругою, творити добру булаву та провадити успішні пластові табори, бути хорошим прикладом для свого юнацтва. Спершу вони не були впевнені у своїх діях та словах, та настільки приємно було помічати, як крок за кроком учасниці буду-

ють команду, спілкуючись одна з одною, як з гумором долають негоду, відганяють чорних ведмедів з терену табору, читають свої інструктажі, будують дві лятрини з прекрасними краєвидами та величезний стіл, що вмістив два табори (40 осіб). Так вони творили силу табору, яка вела нас до успіху.

Цього року вперше паралельно із звичайним табором проводився чотирьохденний табір, де під чуйним керівництвом комендантки Роксолани Залуцької таборували абсолювентки ШБ та сеньйорки, які свого часу не мали змоги бути на такому таборі. Так любо було спостерігати, як давні добрі приятельки, які ще в юному віці разом таборували і тепер вже є бабусями, біжать на збірки як колись. Теплі спогади з їхніх ШБ та розповіді про вплив вишколу на їхнє подальше життя та становлення в науці чи кар'єрі долинали до сердець юних учасниць і запалювали іскру, що підтримуватиме їхнє завзяття до подальших пластових справ. Спільні ватри та пісні нагадували кожній з учасниць колишній табір і пригоди серед лісу.

Без зустрічі учасниць ШБ усіх років, починаючи з першого табору, який відбувся у 1957 році на оселі Батурин (Монреаль, Канада), святкування ювілею було б неповноцінним. Таку зустріч можна порівняти хіба що з ЮМПЗ. Люди різного віку обнімалися, сміялися, говорили, згадували, як разом колись таборували чи то в новацтві, чи в юнацтві. Переглядаючи зібрану та впорядковану Головою

ГПБ Мартою Кузьмович виставку, яка діяла в часі бенкету, присутні поринали у велику пластову історію. Мали нагоду переглянути фотографії різних років, прочитати хроніку, яку колись, 30-40 років тому, писали на стійці. Серед варіантів відзначок вишколу, запропонованих учасницями ШБ у 1969 році, була обрана відзнака, яка донині красується на правому рукаві абсолювенток. Цей варіант запропонувала тогорічна учасниця табору Лариса Мельник з куреня «Верховинки».

Того гарного вечора лунало багато привітів від голів КПС різних країн, референтів «Школи Булавних» Катрі Кузьмович (США) та Наталки Літковець (Україна), куренів УСП та УПС, комендантів ШБ різних років, духовенства та приятелів Пласту. Та найбільше запам'яталась розповідь, думаю, найважливішої особи цього вишколу усіх років, без якої його, можливо, не було б, натхненниці «Школи Булавних» Дори Горбачевської, багаторазової комендантки ШБ, що працювала над тим, аби і юначки, і старші пластунки мали добрий вишкільний табір.

Дуже приємно і важливо розуміти, що «Школа Булавних» стає ключовим моментом у житті кожної пластунки, що її проходить. Комусь показує вартість та подальшу важливість пластування, когось надихає на свіжі і творчі ідеї до таборових занять чи гутірок, хтось знаходить в собі ту впевненість, яка допомагає долати труднощі не лише у пластовому житті, а й у громадському чи просто на роботі.

«ШКОЛА БУЛАВНИХ» ДАЄ НАМ ПІДТРИМКУ І ДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК У ПЛАСТІ, ЦЕ МІСЦЕ, ЩО ВИШКОЛЮЄ ДОБРІ БУЛАВИ, БО ЙОГО ВПЛИВ ВІДЧУВАЄТЬСЯ ВПРОДОВЖ УСЬОГО ЖИТТЯ.

Навіть повернувшись у свої міста, ми завжди подумки можемо перенестись на знайомі місця — просто закрити очі... і почуємо знайомий шум гірської ріки, відчуємо пахощі лісових трав і пригадаємо свої пластові пригоди під назвою «Школа Булавних». Табір ШБ, навік полонив ти мене...

Фото пл. сен. Юрія Кузьмовича, ЧМ



1. Учасниці ШБ-2018 переглядають експонати пластового музею-архіву. Зліва направо: ст. пл. вірл Тереня Ганкевич, ст. пл. Марта Касіян, ст. пл. вірл. Діяна Ганчук.

2. Учасниці МВТ «Школа Булавних» 2018 та абсолювентки ШБ усіх років, починаючи з першого у 1957 р.

3. Учасниці ШБ 1991 року та абсолювентки

4. Велика ватра під час святкування 50-ліття ШБ, що відбулася на подвір'ї пластової родини Темницьких у Гантері

5. Комендантка табору сеньйорок та абсолювенток ст. пл. Роксолана Залуцька, Кн., переглядає матеріяли музею-архіву, запропонованих для огляду під час бенкету

6. Слова привітань від Голови ГПБ пл. сен. Марти Кузьмович, Гр.





НАЧАЛЬНИЙ ПЛАСТУН ДЛЯ ДІЯСПОРИ?

ст. пл. РОМАН КУЧКУДА, ВБ, пл. сен. ЛАРИСА РАДІОН, ЧХ, ст. пл. скоб ІВАН СПРИНЬ, СМ,
пл. сен. ТАРАС ФЕРЕНЦЕВИЧ, ЛЧ, пл. сен. БОРИС ФРАНКЕВИЧ, V, ст. пл. вірл. ТАНЯ ЯЦІВ-ЖУРАКІВСЬКА, Кн.



Після Революції Гідності Україна зустрілась з новими викликами. Війна та криза пробудили національну свідомість, суспільство в Україні, попри труднощі, сформувало великий запит на патріотизм. Щоразу більше батьків в Україні хочуть віддати своїх дітей до Пласту, і це спостерігається не тільки в традиційно прихильній до Пласту Західній Україні, а й у Києві, на Сході та Півдні держави. Стрімкий ріст чисельності, велика кількість нових виховників, часто тих, хто прийшов «з громади», не відбувши юнакування, ставить нові виклики перед Пластом у майбутньому. Яким має бути Пласт в Україні за кілька років? Що він пропонує молодому поколінню українців? Чи здатний Пласт запропонувати чи задовольнити потребу суспільства у чисельній національній патріотичній молодечій виховній організації?

Щоразу частіше ці питання звучать у колах пластунів під час зустрічей, з'їздів, таборів чи у популярній тепер фейсбук-групі «Пласт — дискусії при ватрі». І головний пластовий провід, і крайовий провід в Україні, і проводи осередків переосмислюють свою роль та шукають найкращих методик розвитку пластового руху на місцях.

Разом з тим можемо спостерігати частіші та сміливіші дискусії про те, куди прямує світовий Пласт, які виклики перед ним стоять та чи варто нам усім замислитись над модернізацією Пластової методи, зберігши при цьому найцінніше, що ми маємо — Пластову ідею і пластовий дух. І найголовніше — як нам плекати одність і єдність Пласту, адже це нелегко, зважаючи на різний стан розвитку Пласту по краях.

Для плекання єдності та єдності Пласту було запроваджено пост Начального Пластуна — особи, яка мала б уособлювати цілісність пластової організації у світі.

Повертаючи взір до сучасного Пласту, ми можемо бачити, що значна частина пластунів з України не виявляє зацікавленості процесом виборів нового Начального Пластуна. Завжди гаряча на розмови та суперечки фб-група «Пласт — дискусії при ватрі» майже ніяк не реагує на повідомлення про вибори. Навіть в так званих «пластових кулуарах» не чути розмов про те, хто б міг претендувати на таку посаду з України (принаймні станом на час написання цієї статті). Це викликає певний подив, зважаючи на те, скільки за 25 років відновленого Пласту в Україні виплекано та виховано сильних та гідних наслідування пластунів. Чи така

«млява», на нашу думку, зацікавленість виборами на пост особи, що мала б єднати всі краї, говорить про нерозуміння важливості посту Начального Пластуна? Чи, може, в умовах війни та буремних перетворень пластуни активніше зайняті важливішими, на їхню думку, справами? А може, це свідчить про брак потреби в Українському Пласті такої особи?

Безперечно, ситуація в державі дещо змінила вимоги та бачення місця сучасного пластуна в Україні. Але не варто забувати, що саме єдність Пласту, яка плекалася роками, дала змогу мобілізувати сили пластунів та загалом української громади по всьому світі. При цьому треба зазначити, що 70 років Пласту в діаспорі виконали свою місію — ідеї пластування, українства, служіння суспільству були збережені, повернуті на Батьківщину і виховали нове покоління українців. Що більше, впродовж останнього десятиліття саме Пласт в Україні поступово стає на чолі світового Пластового руху, активно долучаючись до допомоги з пластовими таборами, заходами та кадрами в інших краях. В теперішні часи саме в Україні пластові ідеї — становлення громадянського суспільства, місія служіння іншим, розвиток добровольчого руху та допомога українцям у світі — відіграють найважливішу роль.

Останні Збори КУПО вважали, що питання потреби і ролі та функції Начального Пластуна варто обговорити на найбільшому та найзначнішому пластовому форумі — Пластовому Конгресі. Попри це, процес виборів був прискореним, перш ніж взагалі дійшло до дискусії. 19 Збори КУПО також вважали, що вимогу «бути запряженим з юнацтва» треба скасувати¹. Це би не лише відкрило можливість кандидувати всім пластунам, які запалилися Пластом уже після юнацтва, а й дало б пластунам з України можливість подати кандидатів з реальної вікової категорії, які говорять «тою самою мовою», знають місцеві особливості і відомі широкому колу людей зі свого осередку чи цілого краю. Чому ця постанова КУПО була ігнорована, лишається незрозумілим. ГПР признає помилки в процесі творення нової Грамоти Начального Пластуна², але на запит, на яких формальних (статutowих) та змістовних (каузальних) підставах відбулися зміни в Грамоті, не дає відповіді. Остаточно пластуни тепер вибирають свого світового представника на основі суперечливої Грамоти, яка ніколи не була схвалена загалом Пласту — Зборами КУПО.

Беручи до уваги сучасні світові політичні й суспільні течії, варто застановитися над монополізацією ролі Начального Пластуна в її сучасній формі. Багато світових скавтських організацій вже відійшли від персоніфікації однієї особи як представника своєї організації. Пластуни бувають різні, також зацікавлення і спеціалізації в Пласті на-

бувають щороку нових напрямків, що збільшує його різноманітність. Під оглядом дуже відмінних обставин і потреб країв, можливо, варто застановитися над тим, чи одна особа з одного краю взагалі може представляти всіх пластунів з усіх країв. Коли Северин Левицький був представником переміщених пластунів з України в еміграції (Міттенвальд), Юрій Старосольський був виключно представником пластунів в діаспорі (бо за його часів в Україні Пласт не існував), Любомир Романків був своєрідним представником доби повернення і відновлення Пласту на Батьківщині, то в сьогоднішні часи важко вибрати єдиного представника. Також виникає питання щодо інших, дуже віддалених країв (Австралія, Аргентина та нові осередки): чи одна особа могла б реально відвідати їх чи хоча б встановити якийсь істотний контакт з усіма? Може, варто розглянути поділ функцій Начального Пластуна? Наприклад, скавти Великобританії та Нової Зеландії мають більше ніж одну заслужену особу, які як «амбасадори» представляють свої організації³. Аналогічний устрій в Пласті дозволив би всім краям вибрати своїх власних представників.

Багато питань до сучасної форми і потреби Начального Пластуна не були достатньо обговорені. Особливо потреби України не взяті до уваги. Дискусія — чи і/або якого представника Пласт в сьогоднішні часи хоче мати для всіх країв — не була вичерпана. Мрія засновників Пласту і тих біженців, які зберегли Пластову ідею за кордоном, щоб Пласт став національною скавтською організацією, стає з кожним днем ближчою до сповнення. В цей важливий час треба спиратися на пластову засаду «Пластун корисний» і помірковувати, чи пост Начального Пластуна в його актуальній формі є корисним.



**ТОМУ ЗАКЛИКАЄМО РАЗОМ
ЗАСТАНОВИТИСЯ НАД ПОТРЕБАМИ
МАЙБУТНЬОГО ПЛАСТУ ТА,
ПІДТРИМУЮЧИ ДИСКУСІЇ, ЗНАЙТИ
НАЙКРАЩИЙ СПОСІБ РОЗВИТКУ
СВІТОВОЇ ПЛАСТОВОЇ ГРОМАДИ.**

¹ Пластові Вісті ч. 1-17 (112), 7.

² Пластові Вісті ч. 4-17 (115), 19.

³ www.scouts.org.uk/about-us/ambassadors,
www.scouts.org.nz/About-Us/Our-People/Life-Members.



ПРО «КЛЮБ СЕНЬЙОРІВ»

пл. сен. БОГДАН І. ШУЛЯКЕВИЧ, ЧОК



З Божою поміччю по Другій світовій війні пластова організація закоренилася по різних країнах світу, особливо в Америці і Канаді. Тепер вона розвинулася та процвітає в Україні.

З кращою опікою здоров'я у Канаді й Америці людство живе довше. Якщо колись пересічний вік людини був понад 60 років, то тепер піднісся до понад 80, тож можемо знайти членів Пласту, що мають уже 70, 80 чи 90 років. Ніде правди діти, пластуни завжди психічно залишаються частиною організації, в якій виросли, і хочуть надалі в якийсь спосіб продовжувати спілкування з однодумцями. Деколи до кола таких людей приєднується ще й частина подружжя — чоловік чи дружина, багато з них непластуни.

Що ж робити? Залишати цю частину нашого життя поза межами організації і тим самим відділити свою сім'ю від Пласту? Багато пластунів залишає організацію, хоч духом «пластують», а в практиці не беруть участі. Яка шкода, бо знання, виховна праця, поради, навіть організаційна та фінансова підтримка таким чином втрачаються!

Пласт має улади новацтва, юнацтва, старшого пластунства та сеньйорату. Всі улади спираються на вікові межі, а сеньйорат їх не має. Тут, братику, як перейшов «у сеньйори» (від 35-го року життя), то це вже до кінця. Наступного уладу вже не буде. З другого боку, створюється цілком природна прірва межі «молодими» та «старими» сеньйорами, і годі задоволити зацікавлення таких згуртовань; це правило природи, і треба з цим погодитися.

Коли поглянути на деякі сеньйорські зустрічі, відразу помітно, що переважно приходять лише «старші сеньйори», хоч, властиво, вони не є членами уладу, станиці чи Пласту; «молодші сеньйори» майже ніколи не показуються. Ті самі люди сходяться по концертах, під церквами на каву, належать до інших організацій, разом подорожують та тримають зв'язки на підставі давніше утворених пластових контактів і давнього досвіду співжиття. Розумно було б знайти спосіб затримати їх і користати зі знання, набутого впродовж довгих років у Пласті, залучивши цілу родину до пластування.

Виходячи з повищих аргументів, пропоную розв'язку, що могла б наново приєднати «старших сеньйорів» до пластового співжиття. Пропоную на експериментальній базі створити «Клуб сеньйорів» в межах Пласту, але не як частину УПС. Звернутися до колишніх пластунів/-ок, що мають понад 65 літ (тут можна змінити вік — 50, 65 або 70, залежно від практичних потреб), з поясненням цілей та відповідальностей в новому утворенні. На перших сходинках обговорити справу існування, управи та зобов'язань.

Попросити станицю, щоб дозволила проводити зустрічі, прийняття та збірки в пластовому домі. Приналежність була б добровільною (хоч з малою вкладкою), навіть коли деякі члени хотіли б залишитися в Уладі Пластунів Сеньйорів. Одностроїв не було б, хоч пізніше можна б створити гранатовий жакет з пластовою відзнакою, сивими штанами / спідничкою, білою сорочкою / блузкою з краваткою (подібно до вбрання колишніх членів військових угруповань).

Фінансові зобов'язання мали б бути мінімальні, а звітування до станиці було б що пів року, для перевірки праці та змін в підході і процесі. По двох роках цю ідею перевірити, поробити належні зміни і або схвалити на продовження існування, або закінчити цей експеримент.

Для станиці позитиви — це можливі пожертви на працю Пласту, а отже додаткові гроші; збереження знань та історичних відомостей для виховання пластової молоді; додаткове джерело добровольців до станичних програм. Позитиви для сеньйорату — збереження старих знайомств; відокремлення від молодших сеньйорів (що de facto існує тепер); продовження пластової ідентичності; можливість зустрічей та програм; включення подружжя в пласто-ве життя.

Дозволю собі дати цю рекомендацію під розгляд пластових чинників. Адже якщо не робити зусиль на зміни, тоді статус залишиться такий самий, а ситуацію можна покращити.



ПРО КАТОЛИЦЬКЕ СКАВТСТВО ЄВРОПИ — З ЮЛЕЮ ШНЯК

Моє знайомство зі скавтами розпочалося в 2000 році на Крехівському відпусті святого Миколая. Не тільки мене, а й прочан та монахів вразило те, що 20 хлопців віком 15 років пройшли маршем по подвір'ю монастиря під біло-чорним прапором із червоним восьмикутним хрестом та золотою лілеєю посередині. З цього часу мені неодноразово доводилося зустрічати хлопців і дівчат із Католицького Скавтства Європи (КСЕ) не тільки на церковних празниках і відпустах, а й у щоденному житті. Хочу познайомити вас із життєрадісною людиною, модельєркою, аніматором «МоКаДо», жовківчанкою, красивою сестричкою і люблячою донькою, скавткою Католицького Скавтства Європи, а просто — «Кучерявою Юлею». Отож, моя добра приятелька Юлія Шняк розповідає про себе й організацію, до якої належить.

— Юліє, знаю тебе майже «з дитячого садочка» як маленьке кучеряве дівчисько, яке бігало по подвір'ї церкви і монастиря оо. Василіян у Жовкві. Розкажи, будь ласка, трохи про себе і про те, як ти потрапила до скавтської спільноти.

— Я теж Вас добре пам'ятаю як великого і рухливого «братика Ведмедика» (посміхається). Я жовківчанка, і Жовква — це найрідніше моє місто. Люблю сюди повертатися на вихідні зі Львова до рідного дому, а також до моїх дівчаток-скавток.

До скавтської організації я прийшла ще у 2009 році, бо моя сестра Марія вже була в ній, належала до гуртка «Сокіл». Ми з декількома дівчатами започаткували новий гурток «Вовчиці», нашою виховницею та курінною була Софія Жук. У 2011 році наш гурток взяв «шефство» над новоствореною гілкою дівчат «вовченят» — це діти 8—12 років. А через рік я почала працювати виховницею «Горобчиків» — це діти 4—8 років. На сьогодні я вже Мандрівниця — це молодь від 17 років, і надалі працюю не тільки у скавтстві, а й аніматором «Веселих Канікул з Богом» у спільноті «МоКаДо». Насправді скавтство дало мені сильний поштовх не тільки займатися з дітьми, а й реалізувати свою мрію — навчатися і стати модельєром одягу.



1. Кінцевий апель під час міжкrajової мандрівки до монастиря св. Хреста. Святохрестський хребет, Польща, 2011 р.

2. Скавтський хрест (аналогія в Пласті — лілейка), що вручають членів КСЕ під час записування.
/ Фото Володимира Геншляка

— Розкажи, будь ласка, трохи більше про Католицьке Скавтство Європи.

— Думаю, буде зайвим розповідати пластунам про нашого спільного «татуса» — Бейден-Повела. Однак католицький скавтінг бере початок від свого «хрещеного батька» — засновника згромадження св. Хреста Єрусалимського Якова Севіна, Ті. Він народився у 1882 році в Ліллі, у Франції. З його щоденникових записів знаємо, що у віці 13 років відкрив у собі прагнення до капеланства і місіонерства для молодих людей. Маючи 18 років, вступив до Товариства Ісусового (єзуїтів) — монашого ордену, заснованого св. Ігнатієм Лойолою. Часто виїжджав на вакації до Англії, де, власне, й зустрівся з новоутвореним скавтським рухом, який його дуже зацікавив.

У Франції про скавтінг довідалися неофіційно, через власні шляхи комунікації, а також через духовенство, яке обмінювалося новинами з англіканською і протестантською сторонами. 20 вересня 1913 року Яків Севін зустрівся з генералом Робертом Бейден-Повелом за славною чашечкою чаю. Того дня постановив створити католицький скавтський рух у Франції.

Цей намір довго чекав на реалізацію. Почалася Перша світова війна. Отець потрапив до Бельгії, яка з часом опинилася під німецькою окупацією. Тим часом отримав дозвіл на опрацювання скавтського матеріалу. Від осені 1916 р. до весни 1917 р. працював над книгою «Scouting — Студія документальна, застосування». Книжка, яка була опублікована в 1917 році, мала величезний вплив на формування скавтіngu у Франції. У 1917 р. о. Севін прибув до містечка Мюсрон. Там, у Єзуїтському ліцеї, зробив першу спробу заснування скавтського куреня. Однак зіткнувся зі спротивом зі сторони професорів ліцею.

З плином часу ставлення до скавтства у Франції серед духовної влади змінилося, і врешті 1920 р. офіційно започатковано Католицьких Скавтів Європи — «Скавтів Франції». Отець Севін став одним із співзасновників. Тепер він розпочав працю над тим, щоб надати скавтіngu елементи християнського виховання, вкладаючи сюди духовність і католицьку доктрину. У переносному значенні можна сказати, що о. Севін «охрестив» скавтінг, спонукаючи його до виховної і катехитичної праці Католицької Церкви; надав однозначний християнський сенс гуртку, який став спільнотою скавтів — братами у Христі; розвинув бейден-повелівську ідею доброго вчинку як християнської служби.

1923—33 рр. — це роки проведення легендарного вишкільного табору «Chamerande». Вказівку щодо проведення цього табору о. Севін отримав від самого Бейден-Повела. Завдяки цьому «Chamerande» здобув такий самий статус, як і міжнародний вишкільний табір «Gilwell» в Англії. Цей факт свідчить про довіру, яку Бі-Пі виявив до французького священика.

З самого початку католицький скавтінг мав міжнародний вимір. Отець Севін був одним з тих, кому доручили створити Міжнародне бюро католицьких скавтів у рамках Світової організації скавтів. Ця іні-

ціатива базувалася на концепції Бі-Пі, який затвердив текст Присяги, законів і принципів католицьких скавтів, і мала на меті зацікавити Апостольську Столицю.



СЬОГОДНІ КАТОЛИЦЬКЕ СКАВТСТВО ЄВРОПИ — ЦЕ ЧИСЕЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЩО ОБ'ЄДНУЄ УСПІШНИХ ТА ЦІЛЕСПРЯМОВАНИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ РЕАЛІЗУВАЛИ ЧИ РЕАЛІЗУЮТЬ СЕБЕ У СВІТСЬКОМУ ЖИТТІ ТА Є ХОРОШИМ ПРИКЛАДОМ ДЛЯ МОЛОДІ.

У Західній Європі Католицьке Скавтство Європи — це «міжнародний бренд», «знак якості та вишколу», «організація, в рамках якої зустрічаються покоління», оскільки є тисячі сімей, в яких дідусь, батько і син є скавтами. Саме через вагомі результати педагогічної діяльності ми маємо дорадчий голос у Раді Європи та користуємося підтримкою Європейського Союзу. Покликанням і ціллю Католицького Скавтства Європи є повноцінне виховання молоді через спільні інтереси батьків і дітей та через створення кола друзів, які є хорошим життєвим прикладом. Серед головних цінностей — добре навчаючись і пізніше досягаючи матеріальних і кар'єрних успіхів, залишатися Людиною, добрим сином чи дочкою для своїх батьків та християнином, який не боїться визнати свою віру.

Католицьке Скавтство Європи розвивається в 11 країнах Європи та в Канаді і налічує понад 55 тис. скавтів лише серед хлопців і дівчат віком від 12 до 17 років, а крім того понад 10 тис. старших провідників, які працюють із кожним скавтом та скавткою. Щороку наша кількість зростає майже на 1 тис. нових членів.

Організації у різних країнах об'єднані у Міжнародну Федерацію Скавтів Європи. Зв'язком є не тільки Федерація, а й спільнота віри, молитви і праці.

— Католицькому Скавтству Європи (КСЕ) в Україні вже понад 20 років. Як саме ця організація потрапила в Україну і хто спричинився до заснування осередків КСЕ в нашій державі?

— Історія скавтського руху в Україні не є надто тривалою. Започаткуванню католицьких скавтів завдячуємо насамперед німецьким скавтам із Федерації скавтів Європи. Вони провели перші вишкільні табори для молоді з різних парохій та різних частин України. Дивовижно, захоплююче, вражаюче, несподівано... Ці почуття, що їх переживали хлопці і дівчата, які вперше побували в таборі, але не просто, а скавтському! Ніхто з них не мріяв і не думав



Миті міжкрайової мандрівки Католицьких скавтів Європи до монастиря св. Христа. Польща, 2011 р.

/ Фото Володимира Геншляка

ставати скавтом, їхали просто відпочити, познайомитися з новими людьми. Але все змінилося... У творенні Католицького Скавтіngu в Україні завдячуємо великому меценату і добродію п. Йосипу-Марії де-Вольфу. Завдяки йому 20 липня 1997 року до Австрії, в монастир, який розміщений за сто кілометрів від Відня у старовинному замку села Блінденмаркт, прибула група з України. З ними був також Єпископ УГКЦ Іринеї Білик — тоді ще ректор семінарії в Івано-Франківську, а також кілька священників, семінаристів і хлопців зі Львова. 21 липня на території замку відбулося відкриття скавтського табору. І хоча падав дощ, скавти розгортали намети, інші таборові споруди, слухали різні теоретичні заняття, які викладав семінарист — скавт Лоренц Пфаффенгубер.

Щоденно мали практичні заняття, читання різних лекцій про скавтінг, працю з молоддю (під час якої одні молоді люди виховують інших). Кожного дня таборовий день розпочинався із шикування всіх у каре (великий прямокутник для проведення урочистих заходів протягом таборового дня) і завжди під акомпанемент гітари лунала маршова пісня, що давала заряд на цілий день. Майже всі німецькі скавти володіли грою на гітарі. Отримавши завдання на день, кожен гурток брався до праці. Увечері програму дня закінчувала ватра, яку молодь дуже любила, а ватра, своєю чергою, закінчувалася молитвою. Всі тоді отримали в дарунок скавтський однострій. В кінці табору наші хлопці склали скавтську Присягу, отримали благословення та стали першими католицькими скавтами України.

На початку серпня 1998 року в с. Імстичево Іршавського району Закарпатської області відбувся перший в Україні табір католицьких скавтів. Він був організований провідниками з Австрії, зокрема тепер вже священником Лоренцом Пфаффенгубером, у мальовничому гірському урочищі «Фантова комора», що за сім кілометрів на схід від монастиря оо. Василіян.

Дівчата та хлопці завжди таборують окремо. Сходилися разом лише на ранкову спільну Літургію, яку відправляв о. Василь Зінько, ЧСВВ, та на відповідні духовні науки. Ранкова руханка, біг 300 метрів до джерела, загальний збір, підняття прапорів... Кожного дня були різні заходи та завдання: мандрівки, змаги, конкурси, постійні інспекції, будова таборових споруд... Все це оцінювалося та згодом відображалось на дошці оголошень для конкуренції між гуртками. В кінці табору всі учасники — хлопці і дівчата — склали скавтську Присягу та стали повноцінними скавтами.

Після табору діти систематично сходилися на гурткові години — збірки гуртків протягом року. Багато дітей зацікавилися грою на гітарі. Декілька з них стали мандрівниками, майстрами, які знову готові йти в табори та вчити інших.

Дякуємо за те, що ми отримали від Бога на цих перших таборах життєвий досвід у подоланні труднощів, фізичний та духовний гарт, справжніх дру-

зів, любов до ближнього, а найголовніше — католицьке скавтство в Україні, яке так потрібне тепершній молоді та дітям. Адже це постійна активна діяльність, постійна праця над собою, об'єктивна оцінка іншими...

— В Україні вас налічується понад 500 осіб. В яких містах діє ваша організація?

— У Львові маємо домівки при храмі св. Онуфрія, храмі Різдва Пресвятої Богородиці, храмі св. Андрія, храмі Усіх Святих, храмі Володимира і Ольги, храмі Вознесіння, храмі Кирила і Методія. На Львівщині діємо у Брюховичах, в Городку, Кам'янці-Бузькій, Золочеві, Жовкві, Червонограді, Дрогобичі, Бориславі та Стрию. Також ми розвиваємося в Івано-Франківську, Тернополі, Хмельницькому, с. Дунаївці на Хмельниччині, в с. Імстичево на Закарпатті. Наші осередки діють у Києві, в Дніпрі, а також в с. Званівка на Донеччині.

— Як вже попередньо ти згадувала, в КСЕ існує три виховні ланки: жовті, зелені і червоні...

— Саме так. Є три ланки скавтіну: жовті, зелені та червоні. Ціль методики КСЕ — це пристосування до відповідного віку дитини і молоді, щоб справді дати кожному те, чого він потребує. Скавтство пристосувало свою методику до етапів розвитку молоді людини. Горобчики (4—7 років) — це вступна ланка до Вовченят. Вона в нас в Україні діє віднедавна (від 2012 року). Наш провід вирішив ввести цю ланку за взірцем бельгійських «Бобреньят» та італійських «Білочок». Український взірець — це саме «Горобчики»: діти, які вчаться бути разом, розвиватися та довіряти іншим через ігри та забави.

Жовті — Вовченята (діти 8—12 років). Головна ціль виховання цієї вікової категорії — допомогти відкритися для інших (вийти з дитячого егоїзму) і скерувати на релігію через ігри. Вовченята згуртовуються у Громади і діляться на Зграї від 6 до 8 осіб. За ігровий комплекс служить твір Редьярда Кіплінга «Книга Джунглів». Провідник Громади називається Акела, а інші виховники — Батько Вовк, Ракша, Балу, Каа, Багіра, Хаті, Чіль тощо. Вовченята намагаються сумлінно дотримуватися основних Правил Громади: Вовченя слухає старшого вовка; Вовченя не слухає самого себе. Дотримуються вони і Законів Вовченят: 1) Вовченя думає насамперед про інших; 2) очі і вуха Вовченяти завжди широко відкриті; 3) Вовченя завжди чисте й охайне; 4) Вовченя завжди говорить правду; 5) Вовченя завжди радісне і веселе. Гасло Вовченяти — «Зі всіх сил!».

Зелені скавтки і скавти — юнацтво 12—17-річного віку. Їхнє гасло «Я разом з іншими». Це є головна і найактивніша галузь у скавтстві, що базується на житті в спільноті. Її основна структура — це малі групи-гуртки, де вчаться жити у спільноті — курені. Виховання відбувається через навчання й ігри, найчастіше серед природи. Саме тут формуються моральні чесноти, а також поглиблюється духовне життя. Велику увагу провідники звертають на скав-

ток і скавтів в умовах їхнього перебування в школі, вдома, у родині.

Як і в кожній організації, тут існують свої принципи і закони.

Принципи: 1) обов'язок скавтки (скавта) починається вдома; 2) усвідомлюючи відповідальність перед своєю країною, скавтка (скавт) виступає на захист вільної та братерської Європи; 3) як донька (син) Церкви, скавтка (скавт) гордиться своєю вірою, вона (він) працює над тим, щоби збудувати Царство Христове у своєму власному житті та у світі, який її (його) оточує.

Закони: 1) на слово скавтки (скавта) можна завжди покластися; 2) скавтка (скавт) — вірна (вірний) і заступається за свою країну, батьків, виховників та всіх, хто їй (йому) ввірений; 3) скавтка (скавт) служить своєму ближньому і супроводжує його на шляху до Бога; 4) скавтка (скавт) — подруга (друг) всіх людей і сестра (брат) всіх скавтів та скавток; 5) скавтка (скавт) — ввічлива (ввічливий) та чесна (чесний); 6) скавтка (скавт) бачить у природі витвір Божий — вона (він) любить і шанує рослини та тварин; 7) скавтка (скавт) слухняна (слухняний) з доброї волі і нічого не робить наполовину; 8) скавтка (скавт) тримає свій поганий настрій при собі; 9) скавтка (скавт) — проста (простий), ощадлива (ощадливий) і турботливо обходиться з чужим майном; 10) скавтка (скавт) — чиста (чистий) в думках, словах та ділах.



Гасло: «СКАВТИ ЗАВЖДИ ГОТОВІ!»

Червоні — Мандрівниці й Мандрівники (віком від 17 років). Наше гасло «Я для інших». Найстарша вікова категорія католицького скавтіну зветься «Дорога». Адже «кожний іде своєю стежкою».

Головна педагогічна ціль католицького скавтіну — допомога особі у виборі й активізації свого життєвого покликання: підготовка до дорослого, творчого й відповідального життя. Іншими словами, до прийняття певного служіння; звідси й гасло Мандрівників і Мандрівничок: «Служити!». Час Дороги — це переважно час мандрівок у скавтському колі.

— Через три виховні ланки католицьке скавтство формує особистість. Отож, яка основна мета у вихованні дітей і молоді в КСЕ?

— Католицьке Скавтство Європи є виховним рухом, який послуговується власною методикою виховання, що ґрунтується на засадах вчення Церкви і досягається через віру і діяльність. Основною метою організації є надання кожній молодій людині засобів для особистого розвитку через таких п'ять цілей: 1) здоров'я — через спорт та фізичну вправність; 2) практичні вміння — праця власними руками, майстрування, технічні засоби; 3) формування характеру — утримання від шкідливих звичок; 4) служіння — допомога іншим через волонтерську

діяльність; 5) релігійне життя — через Церкву та участь у церковному житті.

За допомогою скавтської методики дитина і підліток виховуються в усіх аспектах їхнього життя. Європейський католицький скавтінг має на меті приготувати молоду особу до дорослого життя та усвідомлення свого справжнього місця в суспільстві, до ролі помічника як у родині, так і в школі (навчання).



ОРИГІНАЛЬНІСТЬ СКАВТСЬКОЇ МЕТОДИКИ ПОЛЯГАЄ Й У ТОМУ, ЩО ВОНА Є ШКОЛОЮ ПРАЦІ (НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ ПРАЦЮ).

Скавтський гурток не є місцем, де все вивчається теоретично, а є спільнотою практичної науки життя через спілкування з природою, ігри та життя в спільноті.

Тут відбувається виховання молоді тією ж моделлю. Це ще одна оригінальна риса скавтського руху. Молоді люди є відповідальні одні за одних через виконання дуже конкретних завдань в спільноті (гуртку). Виховання індивідуальне. Щоб створити добрі умови для виховання хлопців і дівчат і ставитись при цьому з повагою до природної різниці психофізіологічного розвитку обох статей, товариство постановило запропонувати батькам віддати дівчат у жіночі, а хлопців у чоловічі спільноти. Організація час від часу спільних занять дозволяє взаємно пізнавати й шанувати іншого в його неповторності й відмінності.

— На твою думку, чи можлива співпраця Католицького Скавтства Європи з Пластом?

— Так, можлива. Нас об'єднує дуже багато, а саме спільні акції та заходи, як, наприклад, акція «Вифлеємський Вогонь Миру». Ми можемо один в одного вчитися. У Пласті є багато інструкторських вишколів і таборів. Наші старші провідники розповідали, що неодноразово мали спільні підтабори з пластунами. Ми об'єднані одним Батьком — Бі-Пі, носимо один однострій і вітаємося однаково. Різниця в методиках і назвах, але в нас є одна ціль — Бог і Україна.

— Дякую тобі за таку чудову бесіду і за те, що приділила свій час і увагу для наших читачів.

— Вам теж спасибі! Рада була з вами бачитись і порозмовляти. Ви не дуже частий гість у Жовкві, але вас завжди пам'ятають як одного із тих, хто допомагав у праці та розширенні нашого жовківського осередку Католицького Скавтства Європи.

— Чувай! СКОБ!

— Чувай! СКОБ!

*Розмовляв пл. сен. Володимир (о. Елевтерій, ЧСВВ)
Геншляк*



1) Юля Шняк-Барилко під час мандрівки католицьких скавток до Перемишлян. 2010 р. / Фото Іванки Кость

2) Збірка провідників осередків КСЕ. Брюховичі, 2011 р.
/ Фото Володимира Геншляка

ДОПОМОГА ПОРАНЕНИМ ВОЇНАМ УКРАЇНИ

В КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

У попередніх числах журналу ми розповіли про важко пораненого майданівця Олександра Нечипорука, його тривале лікування в Польщі і США, а також допомогу на цьому шляху сім'ї пластунів із Клівленда Нестора та Ніни Шустів.

Після згаданих публікацій до редакції звернувся пл. сен. Нестор Шуст, СМ, який докладніше розповів про акцію допомоги пораненим на Євромайдані та у війні на Донбасі. / Редакція

*пл. сен. Нестор Шуст, СМ
Клівленд*

У березні 2014 року посольство США в Києві поширило лист між лікарями українського походження в Америці (членами Української Медичної Асоціації Північної Америки — УМАПА) з проханням допомогти тим українським громадянам, які отримали поранення під час Євромайдану, а також добровольцям у війні на Донбасі.

Такий лист також одержала д-р Марія (Маруся) Струсь у Клівленді — голова УМАПА в штаті Огайо. Щоби надати медичну поміч потребуючим, льокальні американські шпиталі та лікарні мусили погодитися прийняти ранених пацієнтів на безкоштовне лікування. Д-р Марія Струсь звернулася до американського сенатора з Огайо Роберта Портмана з проханням допомогти їй в перемовинах з двома найкращими шпиталями в Клівленді. Ці перемовини були успішними, бо шпиталі погодилися прийняти безкоштовно трьох поранених.

Після першої фази приготування д-р Маруся звернулася до української громади в Клівленді (за допомогою українських церков різних віросповідань) з проханням знайти волонтерів, які б відкрили свої дома та прийняли на довший побут поранених після того, як вони вийдуть зі шпиталю. Вона співпрацювала з д-ром Зенею Черник у Філядельфії, яка працювала з Українською федерацією Америки (УФА). Обидві лікарки були в контакті з посольством США в Києві і полагджували легальні справи, пов'язані з перевезенням поранених з України до США і з коштом їхнього переїзду. Вислідом їхніх старань був приїзд таких поранених:

1. Володимир Мовчан з Ковеля, що на Волині — отримав дуже тяжкі кульові поранення в лице 18 лютого 2014 року. Він приїхав до Клівленда у червні 2014



Фото Юрія Леськова

року. Протягом 15 місяців у Клівлендській Клініці (Cleveland Clinic) йому робили різні операції, вставляли зуби, щоби була можливість нормально їсти, пити і говорити. Володимир одружений, має двох малих синів.

2. Олександр Нечипорук з Луцька на Волині — поранений 20 лютого 2014 року теж на Майдані, у лівий лікоть і праве коліно. Спершу він отримав медичну поміч в Україні, опісля в Польщі. Однак поранення було настільки складне, що тамтешні лікарі не могли йому більше допомогти. Тому Олександр приїхав до Клівленда на початку серпня 2014 року. В скорому часі у Клівлендській Клініці йому зробили складну операцію з реконструкції коліна. Опісля була терапія коліна, і в січні 2015 року після лікування він повернувся додому. На великий жаль, невдовзі коліно зазнало руйнівного запалення, що примусило Олександра негайно повертатися до Клівлендської Клініки на ще одну операцію, яка показала, що через інфекцію він втратив вставлену кістку. У 2017-му році, 8 червня, він прилетів до США втретє. 3 липня у Клівленді йому зробили повне ендопротезування колінного суглоба. На даний час Олександр в Луцьку. З дружиною Катрусею виховують малолітніх сина і двох донечок.

3. Сергій Бабський із Житомирщини був добровольцем у війні на Донбасі, воював під Слов'янськом. 13 червня 2014 року в БТРі, в який вистрілили із засідки терористи з гранатомета, він отримав опіки 35 відсотків тіла II — III ступенів: голови, шиї, рук та ніг, спини, а також опік верхніх дихальних шляхів та опік очей. Після невимовних ускладнень, спричинених медичним станом (сепсис) і ситуацією на фронті, Сергія привезли у Клівленд 15 серпня 2014 року. Його небезпечні ушкодження рук, рамен та лиця вимагали кількох операцій і терапії, щоби відновити функціонування рук та рамен. Сергій не міг самостійно їсти чи обійти особисті обов'язки. Тому по короткому часі у Клівленд прибула його дружина Оксана, щоби допомогти Сергієві зі всіма особистими потребами. У США протягом півроку йому зробили чотири операції, відбулася реабілітація. Зараз він в Україні, повернувся до мирного життя. З дружиною виховують двоє маленьких дітей.

Щоб уможливити описані вище лікування, слід було відшукати людей, в оселях яких Володимир, Олександр і Сергій із дружинами могли б замешкати. Ось які родини згодилися їх до себе прийняти та допомогти у їхніх потребах.

Володимира Мовчана спершу прийняло до себе подружжя Ганса і Марії Блум (Ганс є голландцем, а Марія — українкою). Після деякого часу він перебував в сім'ї Ігоря й Оксани Коваль. Обидві родини відкрили свої дома для Володимира, харчували його, возили на медичні перегляди. Панство Блум також запросило Володимира й Олександра до Флориди на короткий побут там у їхньому домі.

Олександра Нечипорука прийняли ми з дружиною Ніною (на фото). В нас він перебував, з короткою перервою, приблизно 11 місяців. Увесь цей час дружина дбала про харчування, протягом трьох місяців щоденно давала Сашкові доживні (внутрішньовенні) ліки, а я вивозив його на лікарські перегляди у Клівленд та протягом кількох місяців тричі на тиждень на терапію коліна.



Сергія й Оксану Бабських прийняла до себе сім'я Павла і Лесі Кузьмичих, в якій вони перебували приблизно рік. Панство Кузьмичих дбало про харчування, возили Сергія на медичні перегляди, допомагали у всьому, в чому була потреба.

Серцем і мотором медичної допомоги пораненим була д-р Марія Струсь. Вона переговорювала всі справи, пов'язані з медичною опікою, з адміністрацією шпиталів і різними лікарями, була в сталому телефонному контакті з пораненими, часто провідувала їх, а також часом запрошувала до своєї оселі.

Всі операції для поранених, перебування в шпиталях, лікарські обстеження, медичні аналізи та ліки коштували б сотні тисяч доларів, але д-р Маруся все це вистаралась для поранених безкоштовно. Справам, пов'язаним із лікуванням та медичною опікою над пораненими, вона присвятила дуже багато часу по мимо того, що є вповні затруднена як лікар. Додатково вона також допомагала координувати багаторазове збирання, пакування та пересилку в Україну різних медичних препаратів та ліків, отриманих від фундації Клівлендської Клініки.

Д-р Маруся роджена в Клівленді, але її батько, Дмитро Струсь, походить з Перемишля, а мати, Любов Фаріон Струсь, — з Угнева. Д-р Маруся закінчила школу українознавства, добре володіє українською мовою, належить до українських організацій і все життя була і є активною учасницею українського громадського життя.

Окрім вище згаданих активностей відносно лікування поранених, ми регулярно брали їх до українських церков, давали їм нагоду завітати священників та навіть єпископів. Ми також завжди залучали їх до загальногромадських імпрез, зібрань чи концертів. Українська клівлендська громада є доволі активною в допомозі Україні, збирає фонди для багатьох добродійних цілей в Україні, і ми намагалися включати поранених воїнів до такого роду активностей.

Від редакції. 12 травня 2017 року доброчинців, згаданих у публікації пл. сен. Нестора Шуста, СМ, медаллю «За жертвовність і любов до України» відзначив Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет. Декому з них цю нагороду вже вручено, а на декого ще очікує ця урочиста мить.



— ” —

**МЕТА — ПІДНЯТИ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР
НА НАЙВИЩИХ
ВЕРШИНАХ КОНТИНЕНТІВ**

ФОТО ЮРІЯ ЛЕСЬКОВА

ДЕНИС УГРИН

ЗДОБУТІ ВЕРШИНИ

19 СЕРПНЯ, НЕЗАДОВГО ДО ДНЯ ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА УКРАЇНИ, FACEBOOK-СПІЛЬНОТИ ОБЛЕТІЛА ЗВІСТКА ПРО ТЕ, ЩО ПЛАСТУН З ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ДЕНИС УГРИН З ДРУЖИНОЮ ОКСАНОЮ ЛІТИНСЬКОЮ ПІДКОРИЛИ НАЙВИЩУ ТОЧКУ АФРИКИ — ГІРСЬКИЙ МАСИВ КІЛІМАНДЖАРО (5895 м НАД РІВНЕМ МОРЯ), ДЕ РОЗГОРНУЛИ ДЕРЖАВНИЙ ПРАПОР УКРАЇНИ ТА ЗАСПІВАЛИ ГІМН.

НАПРИКІНЦІ ЧЕРВНЯ У ЛЬВОВІ СПІЛКУВАВСЯ З ДРУГОМ ДЕНИСОМ ПРО ПІДГОТОВКУ ЦІЄЇ ТА ПРО ІНШІ МАНДРІВКИ, ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНУ І ПЛАСТОВУ. ПРИГАДАЛИ ПОЧАТКИ ПЛАСТУВАННЯ НА РІДНИХ ТЕРЕНАХ.

— Друзе Денисе, в Пласті ти знайий, зокрема, як завзятий альпініст. Розкажи, будь ласка, про це захоплення. Які вершини вже вдалося здолати?

— Так, з дружиною Оксаною, а тепер і з донькою Настею полюбаємо мандрувати в гори. Мета — підняти український прапор на найвищих вершинах континентів. На чотирьох з них ми з дружиною вже це зробили. У Північній Америці ми були на вершині Деналі (6190 м). В Аргентинських Андах у грудні 2013-го ми побували на вершині Аконкагуа (6962 м). В той час це була найвисокогірніша підтримка Євромайдану. У серпні 2014 року, під час найбільшого піку війни на Донбасі, ми підняли український прапор на Ельбрусі (найвища вершина Кавказького хребта на території Російської Федерації, 5642 м). Були ми й на горі Косцюшко (2228 м) в Австралійських Альпах. Адже вона теж є найвищою точкою на континенті.

Двічі ми йшли на Монблан — найвищий шпиль Західної Європи (4810 м). Перший раз вийшли, другий — ні.

— А що плануєте далі?

— У серпні йдемо на Кіліманджаро. Хочемо встановити рекорд для Книги рекордів Гіннеса, провівши найвисокогірніший матч з волейболу 2 на 2 в кратері вулкана (на рівному місці), на висоті 5700 м. Ніхто ще так високо у волейбол не грав. Є багато охочих, йде 16 осіб. Якщо хоч семеро піднімуться туди — повинен бути рекорд. Наша група міжнародна, але, як кажуть, з українським забарвленням. Є дві

пластунки з Америки, пластун зі Львова Дорко Сеник, його батько Олесь (колишній президент Карпатського лежцетарського клубу), батько пластунки з Німеччини (живе в Австрії). Ще є одна скавтка південно-африканського походження, яка живе в Англії.

— Наскільки під час підготовки до сходження та під час мандрівки важливе психологічне налаштування? Чи допомагають твої професійні знання у складних мандрівках?

— Треба мати велику повагу до цього роду занять, до цього захоплення. Висота на Кіліманджаро — майже 6000 м. Я бачив чимало серйозних проблем на висоті. Дві риси, які гублять людей, це жадібність і, даруйте, тупість. Жадібність, бо хтось не хоче витратити надаремно гроші, коли обставини чи погодні умови не сприяють сходженню, і впертість — коли завбачливо кажуть «йдемо вниз», а ти не слухаєш.

Це токсична комбінація, яка має різні наслідки, і трагічні теж.

Є різні нюанси у відносинах між людьми в групі. На все це слід зважати, тоді сходження матиме успіх.

— Наша перша зустріч відбулася влітку 1991 року на таборі «Міст» у Карпатах. Тоді ти юнакував у щойно відродженому львівському Пласті. Розкажи, будь ласка, про свій пластовий шлях.

— Я прийшов у Пласт в 1990-му у Львові. Мій виховник — Богдан Гасюк, а гурток мав назву «Сли-

маки». Ми були найстаршим гуртком, який створив курінь ім. Романа Купчинського.

Тоді було дві думки. Дехто пропонував назву для куреня ім. Степана Бандери, а я якраз прочитав трилогію «Заметіль». Отож, під враженням запропонував патроном куреня її автора — Романа Купчинського. Хлопців вдалося переконати.

Згодом, коли перейшов в УСП і зайнявся відродженням «Ватаги Бурлаків», познайомився з «Кубою» — сином Романа Купчинського пл. сен. Юрієм Купчинським, ВБ, вже, на жаль, покійним.

Від 2-го курсу медичного університету зголошувався на табори лікарем. Був інструктором з вмілости «Перша медична допомога». Пригадую перший організований «Бурлаками» в Україні табір «Там, де Прут». Це був 1993 рік. Учасники — юнаки з України і Німеччини. Багато дощу було, харчування не дотягувало. Але всім дуже сподобалося (щоправда, не знаю про враження пластунів з Німеччини).

Загалом, «бурлакував» в Україні 5 років. На перетині 1997—1998 років на Драгобраті був комендантом «Школи інструкторів лещетарства», а майбутня дружина Оксана була бунчужною. Тоді нам багато допомогли лещетарі-інструктори з Австрії, з групи «Друзі природи» («Naturfreunde»). Відчутно допомогли, бо мали багато вживаних лещет. Вони стали такою собі родзинкою табору.

— **А потім розпочалося пластування в Англії?**

— Якийсь час я не пластував взагалі. В Манчестері був Пласт, але ми з цим осередком особливо не контактували. Без пластування трохи часу минуло. Але років 10 тому вже в Лондоні якось ми були в українській церкві і побачили пластунів з Вифлеемським Вогнем Миру. Там була подруга Оріся Марцюк. Цей осередок відновлювали подруга Оріся, а також друг Орест Грабович з Канади. По тому, протягом року, ми теж приєдналися до станиці. Донька Настя була якраз новацького початкувочого віку.

Так розпочалися Свята весни, літні табори... Одне слово — активна участь в організації.

— **А що таке Пласт у Великій Британії сьогодні?**

— Є станиця в Манчестері (трохи менша), друга фактично діюча — це станиця Лондон. Є декілька інших, але там протягом року виховна праця майже не ведеться. Однак вони проводять табори. Діти не є на сходах, але влітку декілька тижнів таборують. Були часи, коли ці табори виглядали більш відпочинковими, а менше пластовими. Останні 7 чи 8 років ми залучаємо виховників з України — ініціатива станичної подруги Марти Муляк. Це має позитивний вплив.

Проводимо Свята весни. Минулого року мені довелося бути комендантом такого СВ, організованого станицею Лондон на оселі «Франкополе» в Бельгії. Його учасниками були пластуни і пластунки з восьми країн. Окрім цього, проводимо влітку мандрівки. Цього року, на вересень, планую мандрівку на каяках.

— **З якими труднощами зустрічаєтесь?**

— Труднощі, як і в інших країнах діаспори, — мова, друге — втрачаємо дітей, які зі школи йдуть в університети. З 10 дітей залишається 1 чи 2, і це проблема. Однак коли вони в майбутньому створять власні сім'ї, матимуть своїх дітей, сподіваємося, обов'язково повернуться, принаймні якась частина з них. Проблема є, як їх затримати у старшопластунському віці.

Бракує виховників. В УПН та УПЮ маємо загальом до 50 дітей. Це здобуток. Але потребуємо дорослих, щоби проводити з ними заняття.

— **А щодо переваг?**



**МИ Є ЧЛЕНАМИ АСОЦІАЦІЇ СКАВТІВ
ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ. ЦЕ ДАЄ ПЕРЕВАГИ.
ВОНИ МАЮТЬ НЕЙМОВІРНУ
КІЛЬКІСТЬ РІЗНОМАНІТНИХ ПЛОЩ
ДЛЯ ТАБОРУВАННЯ Й ІНШИХ ЗАНЯТЬ
В ПРИРОДІ.**

Можемо користати з цього. Друге — це страхування від нещасних випадків. Перевага, але добре, що таких випадків не маємо. А ще англійські скавти проводять якісні тренінги, наші хлопці з їхніми грають у футбол (і зазвичай перемагають).

Таким чином, переваг відчуваємо більше: використовуємо інфраструктуру, можливості кращого страхування, проводимо спільні змаги, акції. Лише спільно не таборуємо.

— **Ти періодично відвідуєш Львів з професійною метою. Відомо, що в Українському католицькому університеті на базі Інституту психічного здоров'я два роки тому створено першу в Україні магістерську програму з клінічної психології з основами когнітивно-поведінкової терапії за британською моделлю, яка дозволяє отримувати реальні навички для консультування людей та самодопомоги. Як цей процес проходив і які результати?**

— Стосовно когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) — це терапія, яка є найбільш поширена у світі і має найкращу доказову базу. Свого часу в Україні того не було. Отож я інформував про щось таке з надією, що цей медичний напрямок приживеться. На жаль, в Україні це не працювало, часто — через корупцію (прикладів тут не наводитиму).

Років 5-6 тому зустрівся з чи не найкращим в Україні дитячим психіатром львів'янином Олегом Романчуком. Саме він створив першу школу КПТ (на початках — за допомогою британців, а згодом це перебрали українські фахівці). На даний час навчання вже проводять автономно. Процес створення відбувався на базі УКУ, а Інститут психічного здоров'я в цьому університеті очолив саме Олег Романчук.



Учасники Свята весни з Владикою Борисом Гудзяком після молебня до Пречистої Діви Марії на Українській оселі «Франкополе». Серед них (вгорі посередині) комендант СВ пл. сен. Денис Угрин, ВБ. Бельгія, 30 квітня 2017 р. / Фото Ігоря Наконечного

Якщо бути відвертим, не сподівався, що щось таке можливе. Адже на даний час програма, створена під керівництвом О. Романчука, є в дечому навіть краща, аніж подібні на Заході.

Не можна не згадати про внесок у цьому напрямку професора Біла Юла — найкращого з фахівців в Англії в галузі дитячої психології та одного з найкращих у світі. Він був керівником навчальної програми з клінічної психології у Великій Британії. Те, що створив Олег Романчук в порозумінні з проф. Б. Юлом — це стало першим кроком. Звісно, на даний час навчання не таке досконале, як у Британії (це дворічна програма з клінічної психології), але принаймні у Львові мріють зробити щось подібне. Наразі це єдина програма в Україні.

Найважливіше те, що до пацієнтів вже не допускають без інтернатури. Адже в Україні психологи, які здобули бакалаврат, вважалися повноцінними фахівцями. Це нонсенс. У Великій Британії ще є трирічна інтернатура, чого в Україні не було.

Для України наразі результат нашої праці — це крапля в морі, але вже є випускники. Цього разу був запрошений на 6-й випуск. А Львів відвідав з колегою Луїзом Дратку — клініцистом, який багато пише, публікує чимало тематичних статей. Ми проводили інтенсивний дводенний курс в УКУ. Було понад 40 слухачів з 8 областей України. Є надія, що таки буде створено мережу людей, зацікавлених науковою роботою в даному напрямку.

— Спасибі за розмову. Бажаю дальших успіхів в альпіністиці, а також здобуття нових професійних та пластових вершин.

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Довідка

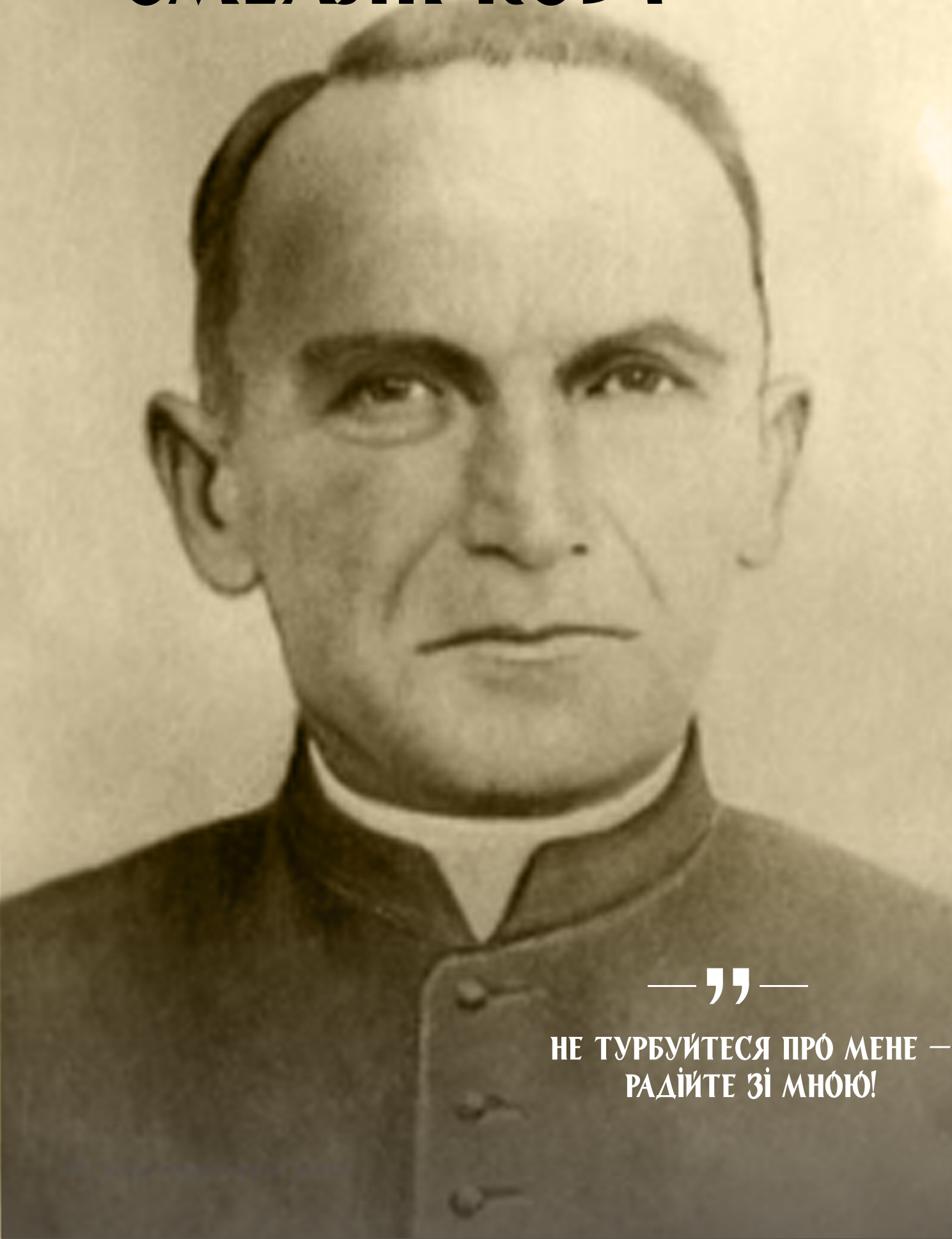
ДЕНИС УГРИН

Денис Угрин народився у Львові 14 листопада 1975 р. Там само у 1990 році почав пластувати. Із дружиною Оксаною Літинською виховує доньку Настю (2002 р. н.) — теж активну пластунку.

У станиці Лондон пл. сен. Денис Угрин, ВБ, часто є комендантом таборів, мандрівок, Свят весни та інших заходів станиці.

Д-р Денис Угрин — дитячий та підлітковий психіатр, КПТ-терапевт, старший лектор в Інституті психіатрії Лондонського університету. Закінчив Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького та у 1998 році переїхав до Лондона. Там пройшов післядипломну підготовку у сфері дитячої та підліткової психіатрії. У Великій Британії працює дитячим психіатром в лікарні Maudsley (Лондон), а також є деканом магістерського курсу з дитячої психіатрії в King's College London (відділ Лондонського університету). Денис Угрин веде програму обміну інформацією між Великою Британією і Україною та організовує щорічні конференції з питань розвитку психіатричних служб в Україні. Його основні професійні інтереси — запобігання психічним розладам особистості й ефективні заходи щодо попередження самоушкоджень і суїциду.

БЛАЖЕННИЙ СВЯЩЕННОМУЧЕНИК ОМЕЛЯН КОВЧ



— ” —

НЕ ТУРБУЙТЕСЯ ПРО МЕНЕ —
РАДІЙТЕ ЗІ МНОЮ!

пл. сен. Ольга Свідзинська

СВЯЩЕННОМУЧЕНИКИ — ПЛАСТУНИ

Еміліян Ковч народився 20 серпня 1884 року у Космачі на Гуцульщині. Був найстаршим сином у родині о. Григорія і Марії Ясневич-Вольфельд.

Початкову освіту здобув у Космачі та Кіцмані, де батько служив на парохіях, згодом навчався в Українській державній гімназії у Львові, у 1905—1911 рр. — у римській колегії свв. Сергія і Вакха. Одружився з Марією-Анною Добрянською, спільно виховали шестеро дітей — три доньки і трьох синів.

Рукоположений єпископом Григорієм Хомишиним 1911 року. Працював катехитом у Підволочиську (1911—1912), провадив місійну працю серед українських переселенців у Боснії, в містечку Козарац (1912—1916). Парох с. Серники Горішні Рогатинського повіту (1916—1919). Від 1919 р. польовий духівник Бережанського коша УГА. Серед духівників УГА був також його батько, о. Григорій, який помер від тифу 1919 року. Сам о. Омелян двічі переніс тиф, але молодий організм вистояв. Тут вперше проявилася його глибока віра, яка наказувала не боятися і яка вражала ворогів. Потрапив у большевицький полон, звідки вдалося щасливо вийти, згодом інтернований поляками.

1922 р. призначений парохом церкви св. Миколая у Перемишлянах (обслуговував також дочірню церкву в с. Коросно). Тут узявся за активну організацію громадського життя: заснував Народний Дім, філію Українського банку в Перемишлянах, читальню Прогресу і кооператив у Коросні. Член УНДО, голова Повітового народного комітету.

За свою громадську діяльність переслідуваний польською владою: протягом 1925—1934 років у домі Ковчів проведено близько 40 обшуків, наслідком яких зазвичай було довше чи коротше затримання отця поліцією. Напередодні розв'язання Пласту заснував таємний пластовий курінь у Перемишлянській державній гімназії. Дві його доньки, Анна-Марія та Ірина, склали Пластову Присягу 9 березня 1930 року. Наразі відомі імена 9 членів відділу в Перемишлянах. За пластову діяльність також перебував під слідством і судом, однак виправданий у 1931 році.

У 1939—1941 роках продовжував служити, зокрема не відмовився від публічних процесій з посвяченням води на Богоявлення. Опікувався всіма, хто в потребі, зокрема допомагав родинам вивезених на Сибір польських офіцерів. У червні 1941 року, під час відступу радянських військ, мешканці міста зуміли переховати о. Омеляна, тож йому вдалося не потрапити до рук НКВД.

Після приходу німецьких військ безстрашно допомагав єврейській громаді. Виносив людей з підпаленої німцями синагоги. Приносив їжу та ліки у єврейське гетто, прохід до якого був заборонений під

Дата записування 9. березня 1930.

СЕКРЕТАРІЯТ В. П. К.
3224/19
внесено 28. III. 1930.
покладено

Карта впису
В ЧЛЕНІ
УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТОВОГО УЛАДУ

Курінь Гурток "Ангели"

я "Скара"

уродж. в Козарац в Галичній дня 19. жовтня року 1914

зайняття якого батько (мати, опікун)
по званні Микола заміскалий в Перемишлянах

даю отсим "Пластове Слово Чести", що:

1. Повинити по всім моїм силам точно правила пл. Уставу й пл. Закона
2. Повинюватимусь безоглядно кождоразовій пл. Власті, залежній від Верх. Пл. Команди у Львові.
3. Братину правильну участь в пластових візках, сходинах, прогулях і забавах.
4. Оправдаюся все письменно, коли не зможу взяти участі в яких пл. сходинах, візках і прогулях.
5. Не питиму алькогольних напиків, не куритиму тютюну.
6. Навіть по виступленні з Укр. Пл. Уладу не утворю без порозуміння та згоди В. П. К. у Львові ніякої іншої пл. організації, ані не приложу руки до творення такого уладу, що чинимебудь ділавби на шкоду першій пл. Ідеї і Укр. Пл. Уладою.
7. В разі виступлення чи вичернення з Укр. Пл. Уладу зверну пл. вказку й пл. відзнаки.
8. Про наслідки недодержання "Пластового Слова Чести" знаю і признаю їх справедливими.

Я прийняв до відома усілякі прийняття і дозволяю мойому (їй) доньці Анні зложити повше "Пл. Слово Чести" й стати дійсним членом Укр. Пл. Уладу.

Григорій Хомишин день 9. березня 1930 р.

карою смерті. Катехизував і хрестив євреїв, які того бажали, хоча хрещення ніяк не рятувало від переслідувань (за різними даними, відбулося від 600 до 2000 таких хрещень). 30 грудня 1942 року заарештований гестапо. В'язень тюрми на вул. Лонцького у Львові і німецького концлагеру Майданек (від серпня 1943 р., в'язничний номер 2399). Відмовився від звільнення, про яке клопоталася родина і Митрополит Андрей, оскільки на вимогу німців мав підписати письмове зобов'язання припинити допомогу євреям. У Майданеку, як єдиний священник серед в'язнів, служив Літургію та надавав духовну допомогу всім, хто був поруч, незалежно від національності чи віросповідання. Можливість працювати серед приречених на смерть вважав найбільшим даром від Бога.

Згідно з архівними документами концлагеру, помер у лагерному шпиталі 25 березня 1944 року. Тіло його було спалене у крематорії.

Визнаний Праведником України Єврейською радою України 9 вересня 1999 року.

Урочисто проголошений блаженним священномучеником під час Апостольського візиту в Україну Івана-Павла II 27 червня 2001 року.

24 квітня 2009 року в Києві проголошений Покровителем душпастирів Української греко-католицької Церкви.

Література і джерела:

В'ятрович В., Бірчак В. Життя і смерть священника Омеляна Ковча. — Львів: Часопис, 2013.

Мартиролог Українського Пласту. — Львів, 2015.

База даних сайту <http://www.majdanek.eu>.

«ДИПЛОМАТИЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ» ЄВГЕНА СЛАБЧЕНКА

Олесь Юрченко

У передмові до «Дипломатичної історії України» я назвав її «гарною історією», присвячую її українській молоді, яка переконується, студіюючи її, що Україна завжди вважала себе незалежною...

Я зробив величезне зусилля, щоби її написати, хай тепер українське суспільство зробить зусилля, щоби її видати.

З листа Євгена Слабченка до Михайла Єремєєва від 23 вересня 1964 р.



Книга, про яку йдеться, побачила світ у 2016 р. в київському видавництві «Кліо» доволі малим накладом — 200 примірників. Нещодавно редакція отримала її від діловода видань та комунікації ГПБ пл. сен. Сергія Юзика, СМ, і не може не розповісти про це видання.

У книзі вперше публікується праця з історії дипломатії Євгена Слабченка (8.12.1899 — 10.09.1966) — не лише знаного кінорежисера та кінооператора, відомого у світовому кіномистецтві як Ежен Деслав, а й громадського діяча в еміграції, колекціонера архівних та бібліотечних зібрань. А ще Євген Слабченко є одним із засновників українського скавтського руху на Наддніпрянщині.

Машинопис його праці зберігається в архіві Осередку української культури і освіти Вінніпегу (Канада).

У книзі висвітлено історію України як суверенної держави від Київської Русі до Української Народної Республіки крізь призму дипломатичних взаємин, налагодження контактів з іншими країнами та організації дипломатичної служби.

У вступі до книги, що його написав Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні пл. сен. Роман Ващук, ЛЧ, зокрема, зазначено: «У канадських архівах зберігається велика кількість документів, які мають принципово важливе значення не лише для розуміння історії українців у Канаді, а й для усвідомлення ключових пріоритетів українсько-канадських стосунків на різних етапах історичного розвитку. Тож публікація архівних скарбів дає підстави для роздумів і подолання стереотипів. Праця Євгена Слабченка зберігалася у Вінніпезі рівно 50 років, а її публікація мала супроводитися тематичною виставкою. Однак за життя автора книга не побачила світ. Сподіваюся, що, видана з великим біографічним нарисом і належними коментарями, вона зацікавить читачів як у Канаді, так і в Україні». Мається на увазі біографічний нарис про Є. Слабченка авторства упорядниці книги Ірини Матіяш. Перебуваючи на стажуванні у Канадському інституті українських студій (КИУС), серед архівного матеріалу саме пані Ірина віднайшла неопубліковану працю, що десятиліттями очікувала на видрук окремою книгою.

У біографічному нарисі проф. І. Матіяш на основі великої кількості архівних джерел та інших матеріалів встановила цікаві та маловідомі факти про дитинство і юність Є. Слабченка, про участь в діяльності дипломатичних установ УНР, про нього як кіномитця і його світову бібліотеку українки.

Пластунів і дослідників пластової історії зацікавить частина нарису, в якій йдеться про Євгена Слабченка як творця українського скавтингу на Великій Україні та пластового діяча в еміграції.

Ось хоча б такі факти, наведені авторкою: «З відомостей випливає, що формування загону скавтів у Білій Церкві розпочалося в травні 1917 р., тобто цей процес збігся в часі із завершенням Є. Слабченком гімназійної освіти. Він був одним із



616 учнів Білоцерківської гімназії. На той час скавтські організації вже діяли в Ізюмі, Луганську, Слов'янську, Харкові. Створений 1909 р. у Бахмутському повіті осередок очолював Юрій Гончарів-Гончаренко, з яким Слабченко невдовзі зустрівся в Празі й займався організацією пластунських загонів в еміграції». Це лише один штрих, а сама наукова розвідка про творця українського скавтингу Є. Слабченка вартує в майбутньому окремій публікації на сторінках «Пластового шляху».

Книга містить археографічну передмову, в якій, зокрема, аргументується, чому на титулі видання зазначено справжнє прізвище автора, а не його псевдонім 1920—1930-х рр., під яким він увійшов в історію світового кіноавангарду. Рішення про видання книги під псевдонімом свого часу було не остаточним.

Шкода, що «Дипломатичну історію України» не ілюстровано. Археографічна передмова пояснює це тим, що якість наявних копій низька. На жаль, не збереглося й авторських поміток у тексті щодо розташування ілюстрацій, хоч їх опис зроблено автором ретельно і в багатьох є застереження: «Власність “Дипломатичної історії України”». Сучасні обкладинка і титульні сторінки розділів книги виконано майстерно і вдало (автор — О. Остапов).

У тексті Історії збережено стилістичні особливості авторського мовлення. Але дещо таки адаптовано до сучасних правописних вимог.

Зміст 496-сторінкового видання завершують перелік використаної літератури та покажчик імен.



Богдан Підгайний, Роман Шухевич, Григорій Терлецький, Омелян Матла, Едвард Жарський, Іван Прокопович. Львів, 1925 р. З архіву Богдана Підгайного

Життєвий шлях провідного діяча Української Військової Організації, Організації Українських Націоналістів, Головного Командира та генерал-хорунжого Української Повстанської Армії Романа Шухевича активно вивчається на сучасному етапі державотворення. Активізація досліджень особливо помітна, коли наближається та чи інша ювілейна дата. Від загибелі Романа Шухевича, 5 березня 1950 р. у Білогорщі неподалік Львова, минуло вже понад 60 років. За цей час українська та зарубіжна історіографія поповнилася величезною кількістю праць. Серед них наукова, науково-популярна, публіцистична та краєзнавча література, що висвітлює різні аспекти життєвого шляху Романа Шухевича¹.

Серед різних епізодів його біографії вивчається і його пластова діяльність. Відомо, що у міжвоєнний час Роман Шухевич був активним пластуном (12 листопада 1920 р. вступив в організацію, 12 березня 1921 р. склав Пластову Присягу). Традиційно у різній літературі подавалося, що за час свого перебування у Пласті Роман Шухевич був членом 1-го куреня ім. П. Конашевича-Сагайдачного, 7-го куреня ім. князя Льва, 1-го куреня УУСП ім. Ф. Черника, 3-го куреня УУСП «Лісові Чорти» та 10-го куреня УУСП «Чорноморці». Крім того, він був членом спортивного гуртка «Ясний Тризуб», гуртка «Тури», морського гуртка УУСП в Данцігу (тепер м. Гданськ) тощо.

РОМАН ШУХЕВИЧ —

член 43-го пластового куреня імені Олега Віщого у Львові: невідома сторінка біографії

Андрій Сова

Готуючи до друку книгу про Романа Шухевича, автор цієї публікації звернув уваги на запис про те, що Роман Шухевич був ще й членом 43-го пластового куреня імені Олега Віщого у Львові. Про цей курінь маємо обмаль інформації. Відомо, що він був закладений 1925 р. при Філії Академічної гімназії у Львові. Восени цього ж року він об'єднався з 7-м куренем імені князя Льва, який також діяв у Філії. Після об'єднання число та ім'я куреня було передане до Бібрки. Датою закладення бібрського пластового осередку вважається квітень 1926 р.



ЗАПИС ПРО ЧЛЕНСТВО РОМАНА ШУХЕВИЧА У 43-МУ ПЛАСТОВОМУ КУРЕНІ ІМЕНІ ОЛЕГА ВІЩОГО МІСТИТЬСЯ У РЕЄСТРАЦІЙНІЙ КНИЗІ ПЛАСТУ.

На першій сторінці книги зазначено: «Книгу зладив в грудні [1]924 р. на підставі надісланих курінними реєстраційних листів Северин Левицький[,] а доповнювали відтак субреф[ерент] реєстрації на підставі наділаних чвертьрічних звітів і письм ВПК /просьби о виказки, донесення про



Вежа львівських спортсменів-гімнастів. Нагорі Роман Шухевич, внизу сидить Богдан Кордюк, в другому ряді перший зліва — Богдан Підгайний. Львів, 18 жовтня 1922 р. з архіву Богдана Підгайного

викл[ючення]/. Северин Левицький 1—955; 1392—1406; Іван Покладок 956—1250; Клим (слово «Евген» закреслене) Монцібович 1251—1391; Волод[имир] Качмарський 1407—1621; Олекса Ратич 1622—1696; Осип Сидорів 1697—1712; Теоф[іл] Біленький; Дарія Герасимович 1756—1759; Зенон Котович, Яро Гладкий, Степан Гела, Роман Мармаш зладили новий реєстр поазбучно від 1—3000»². Із записів у реєстраційній книзі Пласту про Романа Шухевича впливає наступне. Взимку 1925 р. Роман Шухевич був членом 43-го пластового куреня імені Олега Віщого. Від березня і до здачі гімназійної матури (іспиту зрілості) у травні він повернувся до 7-го куреня імені князя Льва. Різні пластові документи (наприклад, привітання Верховного Отамана Северина Левицького, надіслане 7-им пластовим куренем імені князя Льва з нагоди його Іменин (датоване 12 вересня 1921 р.), записи у прокураторській книзі 7-го пластового полку імені князя Льва (січень 1922 р.) та ін.) засвідчують, що Роман Шухевич перебував у цьому курені від вересня 1921 р.

Нижче пропонуємо ознайомитися зі змістом витягів про Романа Шухевича з реєстраційної книги Верховної Пластової Команди. Публікуємо зі збереженням мови та правопису оригіналу. Сподіваємося, що ця сторінка біографії Романа Шухевича буде належним чином відображена у довідкових виданнях.

1034	1. II. 1925	Северин Лев.	43. п. К. 44. п. К. = 10. п. К.	16. X. 1921.	слова 25. п. К. (слова підписи слова)	II, III, IV.
1035	1. II. 1925	Кришак Мико.	43. п. К. 44. п. К.	16. X. 1921.	розв.	II, III, IV.
1036	1. II. 1925	Орловський Мико.	43. п. К. 44. п. К.	16. X. 1921.	розв.	II, III, IV.
1037	1. II. 1925	Шухевич Роман	43. п. К. 44. п. К.	16. X. 1921.	розв.	II, III, IV.

Витяги про Романа Шухевича з реєстраційної книги Верховної Пластової Команди. 1925 р. з Центрального державного історичного архіву України у Львові.

ВИТЯГИ ПРО РОМАНА ШУХЕВИЧА З РЕЄСТРАЦІЙНОЇ КНИГИ ВЕРХОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ КОМАНДИ

[1925 р.]

[...]

Число: 1037.

Дата виказки: 1/II.1925. [р.].

[Прізвище та ім'я]: Шухевич Роман.

Приналеж[ість]: 43 п[ластовий] к[урінь]³.

Дати пл[астових] степенів: 16.XI.1924 [р.].

Відзнач[ення]: розв[ідник].

Дата уродж[ення]: 30.V.1907 [р.]⁴.

Замешкання: Львів.

Звання: уч[еник] гім[назії]⁵.

Уваги:

[...]

Число: 1093.

Дата виказки: 15/III.1925. [р.].

[Прізвище та ім'я]: Шухевич Роман⁶.

Приналеж[ість]: 7 пл[астовий] к[урінь]⁷.

Дати пл[астових] степенів: 16.XI.1924 [р.].

Відзнач[ення]: розв[ідник].

Дата уродж[ення]: 30.V.1907 [р.]⁸.

Замешкання: Львів.

Звання: уч[еник] гім[назії].

Уваги: плавання, музика.

[...]

ЦДІА України у Львові. — Ф. 389. — Оп. 1. — Спр. 135. — Арк. 114 зв. — 115, 121 зв. — 122. Мова українська. — Оригінал. — Рукопис. — Чорнило.

1. Див., наприклад: Роман Шухевич — людина з легенди. Бібліографічний покажчик / Укладач Р. Я. Лойко. — Тернопіль, 2007. — 17 с.; Роман Шухевич: «Це був наказ мого серця!»: Бібліографічний покажчик / Уклад.: В. Чупрова, Л. Оленіч. — Тернопіль, 2007. — 144 с. та ін.

2. ЦДІА України у Львові. — Ф. 389. — Оп. 1. — Спр. 135. — Арк. 1.

3. Пізніше олівцем дописано: "У. У. С. П. 10".

4. Помилка, насправді 30 червня 1907 р.

5. Йдеться про Філію Академічної гімназії у Львові.

6. Пізніше олівцем дописано: "гляди 1037".

7. Пізніше олівцем дописано: "1. К. ст. п. У. У. С. П.". Йдеться про 1-ий курінь старших пластунів імені Ф. Черника у Львові.

8. Помилка, насправді 30 червня 1907 р.



Коломийські пластуни, 1925 р. На світлині у юнака видно квадратну хустку, запроваджену в Пласті у тому ж році (тоді пластовий однострій уніфіковано під англійський стандарт). Хустку складено у трикутник, одягнуто поверх коміра і переплетено з кінцями лямпою для свистка. Юначка використовує ще стару пластову краватку, скріплену пластовою відзнакою (у юначок були окремі приписи про однострій, а хустку для них запроваджено в Пласті у 1926 р.)

КОРОТКА ІСТОРІЯ ПЛАСТОВОЇ ХУСТКИ

пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО

Перші пластуни, як не дивно, скавтських хусток не носили. Очевидно, тому що австрійські фатфіндери теж їх не мали. Ані Олександр Тисовський в посібнику «Пласт» (Львів, 1913), ані Петро Франко у посібнику «Як закладати пластові дружини» (Відень, 1921) хустку в складі пластового однострою не згадують.

Фактично на всіх відомих світлинах Пласту до Першої світової війни пластуни без хусток, як вихованці Івана Чмоли та Петра Франка (наприклад, під час мандрівки Чорногорою), так і вихованці Олександра Тисовського. Перша відома світлина, яка фіксує пластуна зі скавтськими хустками, датується 1913 роком. На ній зображені, очевидно, львівські пластуни під опікою О. Тисовського. Що цікаво, крайній праворуч на цій світлині — без хустки.

Масове використання аналогів скавтських хусток в Пласті — краваток — фіксується на світлинах 1918 року (це перші відомі пластові світлини після початку світової війни). На світлинах початку 1920-х року видно, що пластуни використовували краватки. А малюнок-ілюстрація в тогочасних правильниках однострою, який дублюється у виданнях 1921 і 1922 років, чітко показує, що йшлося про «фальшиву краватку» (на мотузку з кріпленням).

Перша відома досі документальна інструкція щодо використання пластунами хусток з'явилась у посібнику О. Тисовського «Життя в Пласті» (Львів, 1921). Тодішні пластові хустини він рекомендував в'язати «краватським вузлом». Цей «краватковий» підхід увійшов в пластову моду і зберігся й дотепер у формі так званих гуцульських крайок, які використовують деякі курені (зокрема, «Ті, що греблі рвуть»).

В середині 1920-х правильники однострою повертають в Пласт звичайні скавтські хустки. Але вони відрізнялись від тих, які ми сьогодні використовуємо. Було дві головні відмінності: а) хустки були квадратними і складались — перед вдяган-

ням — спочатку вдвоє, у трикутник; б) виготовлялись вони з легких і простих матеріалів, що дозволяло використовувати хустки в практичному житті (втирати піт, перев'язувати рани і т.д.; докладніше дивіться ілюстрацію з офіційного Пласту «Молоде життя» за 1926 рік).

Колір хусток юнацьких куренів обирався кошовою командою (сьогодні їхнім аналогом є станичні старшини). Степан Бандера в Стрию носив бронзову хустку — колір 5-го куреня ім. Ярослава Осмомисла. А Роман Шухевич із Львова — малинову (коли був у 1-му курені ім. П. К. Сагайдачного) і чорну (коли перейшов у 7-й курень ім. Князя Льва; згодом «леви», за спогадами, мали хустку синю, ясно-блакитну). Головне правило, щоб в одному коші не було повторів кольорів хусток у куренях.

Курені старших пластуна в 1920-х не мали курінних хусток — всі носили гранатову, тобто темно-синю. Дівчата знайшли спосіб трактування цієї барви, і якщо хлопці використовували темно-сині кольори, то дівочі курені мали хустки лагідно-фіолетові (лілійового кольору). Скавтмастрам, тобто пластовим провідникам, і зв'язковим куренів правильник однострою приписував й надалі носити зелені краватки. Зв'язковим, правда, дозволялось також використовувати хустки барви свого юнацького куреня. Саме тому на старих світлинах Чмолу, Дрота чи Сірого Лева бачимо з краватками.

У переселених таборах кінця 1940-х років у Німеччині поширилась «пластова мода» заправляти пластові хустки під комір (цікаво, що, на відміну від англосаксонського скавтського світу, німецький Гітлерюгенд теж заправляв хустку під комір). У 1955 році цю моду зафіксував правильник однострою, який запроваджував замість хусток гуцульські крайки, зокрема і для хлопців, які, зрозуміло, потрібно було заправляти під комір.

Формальна зміна хусток на крайки у 1955 році відбулась через те, що в основних країнах, куди переселились пластуни з німецьких таборів, місцеві національні скавтські організації запатентували використання скавтського однострою. А оскільки Пласт не хотів інтегруватись в ці організації, то не міг легально використовувати і типовий скавтський однострій, одним з ключових елементів якого була хустка.

На практиці ж хустки активно використовувались і далі (носились, до речі, і над коміром), хоч офіційне їх повернення у правильнику відбулось лише у 1975 році. Тоді ж заправляння під комір, але тепер вже хусток, стало обов'язковим. Хустки і зараз можна носити поверх коміра, але виключно на заходах, де пластовий провід вирішить, що так можна. Цей підхід фактично унеможливорює такі винятки, бо жодна станція чи крайова організація не може прийняти такого рішення «на постійно» (існуюча норма правильника, коли на кожному заході визначається окремо спосіб носіння хусток, мала би сенс лише при такій можливості, теж дозволеній правильником).

Після Другої світової війни всі сеньйори мали бронзову (коричневу) хустку, а старші пластуни перейшли на зелений колір хустки, хоч певний час колір уладу й далі зберігався гранатовим (зелений колір був кольором сеньйорів, а хустка мала бути у формі краватки). Курені дорослих членів Пласту могли лиш вишивати якусь відзначку — саме такі автентичні хустки носять досі «Червона Калина» і «Ватага Бурлаків». Ще на початку 2000-х мали такі одноколірні «Сіроманці» і «Лісові Чорти», але усучаснилися).

Про новацтво. Перші новаки хусток взагалі не мали права одягати. Правильники однострою визначали лиш право на окремі новацькі відзначки, але не на хустку. Пластові хустки — на окремих новаках — фіксують світлини Юліана Дороша з новацького табору у 1928 році в Підлютому. Вважається, що жовту хустину введено, можливо, у 1929, але документів про це відшукати не вдалось. Закарпатські новаки (вовченята) 1930-х років вже використовували хустки.

Малинова хустка для юнацтва поза куреннями — це, очевидно, традиція кольору перших хусток, яким користувався перший курінь ім. П. К. Сагайдачного. Припускаю, що ці перші пластові хустки на світліні 1913 року були саме малинові.

Різні тасьми, стяжки і вишивки першими почали використовувати, як виглядає, закарпатські пластуни. У 1929 році у м. Пряшеві (Словаччина) виник український пластовий курінь чисельністю 70 юнаків. Саме він відзначився тим, що «синя хустка сего Куріня має жовту смужку на краю».

У західно-європейських пластунів (-нок), які носять на шиї замість краватки хустину[,] є звичай щодень рано зав'язувати на тій хустині вузол. Він має пригадувати пластунові, що має зробити якесь добре діло[,] і щойно по його виконанню можна такий вузол розв'язати. У нас сей звичай, з причини дорожньої матеріалу хустини, не прийнявся. [Андрій Охримович — п «Ю. Т-ець»]. Дещо про пластову організацію // Молоде життя. — 1921. — квітень [ч.1]. — С. 1-2.

Примінення пл. хустки.



Ілюстрація з часопису «Молоде життя» (ч. 1, 1926 р.). Популяризує запровадження британської скавтської хустки в Пласті, зокрема практичне її використання.

1. В таборі або до бігу, 2. Поясок, 3. Перша допомога, 4. Зупинка кровотечі, 5. Маска проти диму або газу (змочена), 6. Рятівання (перенесення) з пожежі, 7. Перенесення недужих, 8. Зв'язані руки для перенесення, 9. В'язання «шини», 10. Рятівнича лінва, 11. Зв'язування палиць, 12. Перев'язування рами (передпліччя), як знак у теренових іграх, 13. Для сигналізації.



Пластуни і пластунки Північної Америки, 1958 р. Незважаючи на правильник однострою 1957 року, продовжують використовувати хустки замість крайок, передбачені правильником ще з часів таборів Ді-Пі. Краватка на сеньйорці передбачена була теж ще старим правильником в таборах Ді-Пі



НА ЧЕСТЬ ВИДАТНОГО УКРАЇНЦЯ ТА ЮВІЛЕЮ СКУ

пл. сен. ВСЕВОЛОД СОКОЛИК
/ Світлини з фотозбірки С. Москаля

Заходами Товариства українських колекціонерів (Торонто), відділу Союзу українських філателістів і нумізматів 10 й 11-го листопада 2017 р. в приміщеннях Old Mill в Торонті влаштовано виставку «UKRAINEPEX 2017». Виставка відбулася під час конференції Світового Конгресу Українців «СКУ в 50 років і далі: Дорожня карта».

Виставка була присвячена річницям двох важливих подій з життя української діаспори: 100-літтю здобуття Хреста Вікторії українським канадцем Пилипом Коновалом та 50-літтю Світового Конгресу Українців.

Під час Першої світової війни, у серпні 1917 року, відбувся бій за «Горбок 70». У цьому бою капрал Канадської армії Пилип Коновал виявив надзвичайну відвагу, хоробрість та провідництво, за що здобув найвищу нагороду в Бритійському Комонвелті — медалю Вікторія Крос (Хрест Вікторії). Медалю увійшла у вжиток 1856 р. під час Кримської війни. Від того часу було вручено всього 1358 хрестів. Пилип Коновал — єдиний українець, що здобув цю нагороду.

У 1967 р. українські громади у вільних діаспорах об'єдналися у Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ), щоб спільним голосом поширювати українські справи та спільно боротись за відновлення незалежної України. У 1993 р. об'єднання переіменовано на Світовий Конгрес Українців. Першим президентом СКВУ й одним з ініціаторів його створення був канадець о. д-р Василь Кушнір. Довголітній громадський діяч о. д-р Василь Кушнір був співзасновником і першим президентом Комітету Українців Канади (1940—53), а у 1945 році очолював українську діаспорну делегацію на основну конференцію Організації Об'єднаних Націй, де порушив питання про право совєтської України представляти українців.

На виставці «UKRAINEPEX 2017» введено в обіг дві «власні марки», видані в обмеженій кількості Канадською поштою. Вони присвячені 100-літтю здобуття Хреста Вікторії П. Коновалом та 50-літтю СКУ. Канадська пошта виготовила з цієї нагоди спеціальну печатку (спецпогашення).



Виставка була цікава. Усі її експонати були пов'язані з Україною чи українською тематикою. Наприклад, класичні і сучасні українські марки, паперові гроші, монети, поштові картки, медалі, екслібри та інше. Дивізійник пл. сен. Ярослав Заставний підготував на виставку матеріяли про 70-ліття пластової станиці у Торонті (1 рамка, 16 сторінок) та опрацював матеріяли про 70-ліття Дивізії «Галичина» (3 рамки). На жаль, не дочекався — помер за два тижні до виставки. Ці матеріяли виставлялися за посередництвом його сина. А пл. сен. Всеволод Соколик у своїй виставці «Pro Valore — Pro Patria Mori», присвяченій канадським і американським українцям у збройних силах своїх придбаних держав, виставив видання Пластової Пошти, присвячене народженому в Америці воякові пластунові Маркіянові Паславському, який загинув 2014 р. за Україну на Донеччині.

1. Зліва направо: нн, В. Соколик, М. Стельмакович, С. Калин та С. Москаль
2. Обмін думками після оглядин експонованих матеріялів
3. Про високий рівень організації виставки свідчила значна її відвідуваність



(25.03.1928 — 28.12.2017)

Покійна була знана як «Братчик Надя», бо все своє доросле життя присвятила праці з пластовими новачками (з хлопцями). Пласт, а особливо новацтво, заповнювало її життя поза професійною працею. В станиці Нью-Йорк від 1950 р. Надя знала всіх новаків, братчиків і батьків, знала їхні проблеми і часто старалася допомогти. Точно вела сама або вимагала від братчиків, щоб записували на таблиці присутність новаків на сходинах, проводила з дітьми багато вмілостей, дбала, щоб рої та гнізда мали свої прапорці, щоб їздили до нью-йоркських парків і т.п. Вже у молодому віці Надя входила до вищих пластових проводів УПН, належала до Орлиного Круга, в якому співпрацювала з провідниками УПН пл. сен. Теодозієм Самотулкою, Орестом Гаврилюком, Денисом Беднарським, Омеляном Грималюком, своїм братом Влодком Кулиничем та іншими. Вони організували вишколи новацьких виховників, дбали про підбір комендантів новацьких таборів та братчиків і сестричок, видавали журнал «Вогонь Орлиної Ради» тощо.

Я познайомилася з Надею навесні 1951 р., коли ми стрічались вечором на праці у Washington Irving High School на 17-й вулиці, де ходили на різні курси. Пізніше, коли у видавництві Harcourt Brace, де Надя працювала вже довше, потрібно було працівника, Надя влаштувала мене туди на працю. В обідню перерву ми часто сиділи в їдальні і говорили про Пласт. Тоді почали з кожної нашої платні відкладати якусь суму до коробки, і коли грошей трохи приназбирувалося, купували у книгарні «Сурма» (яка закрилась минулого року) українські книжечки до станичної бібліотеки. Їх там, з нашим підписом, можна ще знайти. В той час Надя була «Верховинкою», то ми це дарували від куреня. Пізніше Надя багато років працювала вчителькою у школі св. Юра.

Пл. сен. Кер.

ОЛЬГА НАДЯ КУЛИНИЧ, БУРХ.

Народжена 25 березня 1928 р., відійшла на Вічну Ватру 28 грудня 2017 р., похована на цвинтарі Кальварія в Нью-Йорку.

Сидить зліва: Денис Беднарський, Ліда Савойко, за нею Надя Кулинич, стоїть Ірена Стецура, Богдан Кузишин, перший справа Євген Титла



Тоді ж Надя виявила, що любить варити, давала нам цікаві кулінарні поради, наприклад, таке: шматок курячого м'яса разом з цибулею, морквою і селерою завинуті в алюмінієвий папір і пекти скільки там часу у печі. Надя любила й вишивати, належала до американського клубу вишивальників. А в останні роки не раз оповідала мені, що належить до Американського гортитулярного клубу (клуб любителів садівництва), де любителі час-до-часу сходяться, приносять цікаві вазони з рослинами, обговорюють та обмінюються ними. Надя розповідала, як легко розмножувати, наприклад, фіялки — листком. Казала, що має біля 200 чи 300 малесеньких вазончиків з новими розсадами. Скаржилась, що зимою укладала їх під столом, бо там тепліше, а пізніше боліли крижі, коли треба було їх витягати з-під столу.

Шкодую, що в останніх роках мало з Надею зустрічалася і рідко коли говорила по телефоні. Та це вже направити не можна. Покійна була дуже побожною, працювитою, чесною Людиною. Вічна їй пам'ять!

/пл. сен. Олександра Юзенів, Верх



(17.07.1952, Стрий — 9.07.2018, Львів)

Менше знане широкому пластовому загалу є захоплення Олесею водою. У всіх проявах: веслування, сплави по бурхливих гірських ріках, вітрильництво, підводне плавання, лежцетарство (сніг — то також вода, тільки дуже зимна!)... Його підхід до пластових водних занять був також дуже професійний: учасник і організатор багатьох категорійних походів, змагань різного ступеня, семінарів і навчань. Завжди продумана система безпеки занять, тільки надійне, перевірене спорядження, тільки досвідчені і фахові інструктори. Жодних жартів з водою чи нехтування правилами! Він був ініціатором і натхненником перших водних таборів відновленого Пласту, що поклали початок відродженню морського пластування.

Постійна зайнятість різними проектами не залишала Олесею багато часу для морської ділянки. Але йому вдалося започаткувати інструкторську школу, а зібрана і тренувана ним спортивна команда пластунів-водників довгий час займала призові місця на багатьох змаганнях, в тому числі на чемпіонатах України.

Неможливих речей для Олесею не існувало. Своєю енергією і запалом до пластування Олесь надихав не одне покоління пластунів. Досвідчений водник, багатьох з нас по-справжньому заразив любов'ю до водних пригод...

Останнім часом через його хворобу не вдавалося публічно вручити Олесею медаль, викарбувану до 100-ліття прапора Військово-Морських Сил України, який він не раз піднімав на морських таборах. Олесь Криськів отримав медаль, яку заслужив чи не найбільше з усіх нас. На жаль, помер... Згідно з чорноморською традицією, перед похованням домовину покрили водою з Чорного моря.

Дякуємо за все!

Доброго Вітру Тобі у Царстві Небесному!

/ пл. сен. Марко Чуквінський, ЧМ

З сумом повідомляємо, що на 66 році життя відплив в Останній Рейд

ПЛ. СЕН. ОЛЕСЬ КРИСЬКІВ, ЧМ

Один з тих перших, які відновлювали Пласт при кінці 80-х. Олесь став першим заприсяженим пластуном з України, першим підняв синьо-жовтий стяг над Львівською ратушею, першим розгорнув прапор українського флоту над Чорним морем, і це в час, коли ще не існувало ні незалежної держави Україна, ні її флоту. Перші пластові гуртки, перші табори, перші з'їзди... Здається, що перелік подій із зазначенням «вперше» у його активному житті є нескінченним...

Олександр був єдиним сином в сім'ї Степана та Ніни. Батько — учасник бою під Бродами, інвалід війни. Вищу спеціальну освіту Олесь здобув у «Львівській політехніці» (1974), згодом отримав і ступінь кандидата технічних наук. Захоплювався водним туризмом, підводним плаванням, віндсерфінгом.

У 1989 році став заступником Голови ради опікунів Пласту, яку очолював Ігор Юхновський (фактично всю роботу проводив Олесь). Як депутат Львівської міської ради зареєстрував у 1990 році перший легальний статут Пласту в Україні — це під радянською окупацією.

Пластову Присягу Олесь склав 9 липня 1990 року, на «Вовчій Тропі» в США, у присутності пластунів довоєнної генерації. Це було перше офіційно дозволене пластовим проводом заприсяження пластуна з України. А вже через місяць Олесь організував пластову присягу у Львові, офіційно повернувши таким чином, після багатьох десятиліть вимушеного забуття, Пласт в Україну.

Він пройшов перший вишкіл зв'язкових юнацтва у 1991 році. Був першим головою Крайової таборової комісії, поставився до цієї функції дуже серйозно (щоб це оцінити, варто глянути на його педантичний звіт), бо саме за тієї каденції відбувся путч в Москві у серпні 1991 року.

У 1992—1993 роках Олесь очолював Крайову пластову старшину України. І саме він тоді зареєстрував Пласт в Міністерстві юстиції, уклав першу угоду Пласту з Міністерством освіти (згодом ми її ще двічі переукладали, спираючись на ту першу його угоду). У 1994—1996 роках був головою Крайової пластової ради України, а у 1997—2000 роках — заступником голови Головної Пластової Булави.

Від 2001 року Олесь займався малозрозумілим для багатьох пластунів, але дуже важливим для історії Пласту та України проектом. Створив та очолював

«Центр вивчення і збереження пам'яті українського народу». Саме тоді Олесь організував перепоховання на батьківщину визначних організаторів Пласту (Олександра Тисовського і Северина Левицького) та ЗУНР (Дмитра Вітовського і Євгена Петрушевича), інших визначних громадян, могили яких порозкидані по світу.

Олесь організував проєктування і будівництво багатьох пам'ятників: у Львові — Тарасові Шевченку, Королю Данилу і Степану Бандері; Хрест пластунам, що не зломали своїх Присяг на Личаківському кладовищі; на Бережанщині — пам'ятники УСС, на Волині — пам'ятник на місці найбільшого бою УПА поблизу сіл Гурби та Антонівці, меморіяли на місці загибелі українців у Павлокомі та Сагрині в Польщі. І це далеко не повний список.

Власне, одним з найяскравіших проєктів була побудова Пантеону УГА на Личаківському цвинтарі у Львові. Тоді здавалося, що справа безнадійна. Проти побудови меморіалу УГА велася війна на всіх рівнях, і міжнародному у тому числі. Завдяки неймовірним зусиллям Олесь Пантеон було збудовано, і сьогодні у Львові маємо символ звиятиги і мужности українців, що виборювали незалежність держави Україна.

За пам'ятник Т. Шевченку у Варшаві Дмитро Павличко нарік Олесь «майстром кам'яних справ». Його українсько-американська фірма «Ренесанс» виграла міжнародний тендер і у 2004 році побудувала 4 пантеони в Криму: британським, французьким, італійським і турецьким солдатам, які загинули в Кримській війні (табір «Кримська осінь» — перше таборування пластунів Севастополя — у далекому 1997 році теж відбувся його стараннями).

Це Олесь простимулював створення і видання Мартирологу пластунів. Це він реалізував вшанування загиблих пластунів через вручення родинам Залізного пластового хреста. І коли розпочалась нова війна на сході, Пласт мав чим вшанувати полеглих пластунів-героїв в одвічній боротьбі з Москвою.

Олесь мав багато «божевільних», на перший погляд, ідей (робочий день, до речі, зазвичай починав о 5 ранку). Багато хто боявся навіть подумати про таке. Але він вірив і реалізовував їх. Зрештою, ключова його ідея — відродження Пласту в Україні — спрацювала і працює на 100 відсотків. І, впевнений, що остання фантастична ідея таки буде реалізована: Музей лицарів Залізного пластового хреста буде створено.

/пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО

1) За особливий внесок у відродження та розвиток Пласту в Україні пл. сен. О. Криськова, ЧМ, відзначає Начальний Пластун Любомир Романків. Львів, серпень 2012 р.

2) Значну роботу в напрямку виховання молоді високо цінувала й влада різних рівнів. Пл. сен. О. Криський, ЧМ, з Подякою від міського голови Львова А. Садового.

3) Прощальне слово промовляє пл. сен. М. Чуквінський, ЧМ (стоїть праворуч). Львів, Личаків, 11 липня 2018 р.





Скаут Стил



Scout style



ТВІЙ СТИЛЬ – «СКАУТСТИЛЬ»!

**ТИ ХОЧЕШ НАБУТИ НОВИХ ЗНАНЬ
ПРО ПЛАСТ?**

**ХОЧЕШ ПІЗНАТИ ІСТОРІЮ ПЛАСТУ?
ГОТУЄШСЯ ДО СВЯТА ВЕСНИ ЧИ ТАБОРУ?
МАЄШ БАЖАННЯ ВПОРЯДКУВАТИ СВІЙ
ОДНОСТРІЙ?**

**СКАЛАВ ПРОБУ ЧИ УСПІШНО
ПРОЙШОВ ТАБІР?**

ТВІЙ ШЛЯХ НА САЙТ СКАУТСТИЛЬ

<http://www.scoutstyle.plastua.com/>

**ЧИ У КРАМНИЧКУ,
ЩО РОЗТАШОВАНА ЗА АДРЕСОЮ:**

м. Львів, проспект Свободи, 23.

Тут знайдеш усе, що Тобі потрібне!





«СТЕЖІ — БЕЗ МЕЖІ!»

70 РОКІВ ПРОВАДИМО НОВАЦЬКИМИ РОЯМИ І ГНІЗДАМИ,
ЮНАЦЬКИМИ ГУРТКАМИ І КУРЕННЯМИ,
ОРГАНІЗОВУЄМО ВИХОВНІ ТАБОРИ І МАНДРІВКИ



ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

PRINTED IN USA